

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
St. Baron L. Pop 10
SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
Egyéb telefon (nyomda) 2-02
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy évre ..... 1150 Le
Félévre ..... 600 "
Negyedévre ..... 320 "
Egy hónapra ..... 110 "

X évfolyam • 19. szám

1929 Január 23 szerda
• 5689 év Söbat 11 *

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Párisban aláírták a prelimináris kölcsönszerződést

A kormány csak akkor hozza nyilvánosságra a kölcsön megkötését, ha az összes adatok birtokában lesz. A kölcsön összege 75 millió dollár, 7 százalékos kamatozású és 92-es árfolyamon kerül kibocsátásra

A kölcsön realizálása után nyomban sor kerül a stabilizációs munkálatokra

(Bucuresti-Bukarest, január 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A fővárosnak nemcsak politikai, de egész közéletét napok óta a kölcsön ügye tartja izgalomban. Péntek óta a feszültség felőpontjára hágott. Az azóta kiadott hivatalos kommuniké sztereotip módon számolnak be arról, hogy a kormány óráról-órára várja Popovici Mihálynak a táviratát, hogy a prelimináris szerződést Párisban aláírják. Ez a távirat napokon keresztül nem érkezett meg, helyette azonban a hivatalosan kiadott bulletinek a kormány teljes optimizmusáról számoltak be és egyre határozottabb formában jelentették, hogy a kölcsön utjából az utolsó akadályok is elhárultak.

A reggeli órákban Bukarestben az a hír terjedt el, hogy a prelimináris szerződést még a délelőtti folyamán aláírják Párisban. Popovici miniszter tegnap táviratát szerint az egyezmény megkötését nem kedvezőtlen akadályok késleltették, hanem az a körülmény, hogy két nagy külföldi bank szintén részt kívánt venni a kölcsönben s így a tárgyalást illetően a döntést elhalasztották mindaddig, amíg a bankok megbízottai Párisba érkeztek.

Délután egy órakor a kormány rádiogramot kapott Párisból, amely szerint a prelimináris szerződést 11 óra 50 perckor aláírták.

A szákszavú rádiogram közli a kölcsön végleges összegét, amelyet 75 millió dollárban állapítottak meg, hét százalékos kamatozással, valamint azt, hogy rövidesen kibocsátásra kerül az egész összeg a kibocsátási árfolyamról, azonban nem lesz említtet.

Az előzetes szerződés aláírásának híre óriási szenzációt keltett. A lapok külön kiadásban akarták hírül adni a döntést. De Maniu Gyula miniszterelnök magához kérte a sajtó munkatársait és közölte velük, hogy mindaddig,

amíg Párisból jelentést nem kap az összes részletekről, nem hozhatja nyilvánosságra a kölcsön megkötését.

Közölte a hírlapokkal, hogy éppen ezért a keddi délután hat órára tervezett minisztertanácsot szerda délután hat órára halasztotta, mert reméli, hogy szerdán délután az összes adatok birtokában, úgy a minisztertanácsnak, mint a parlamentben be fog tudni számolni a kölcsön megkötéséről.

A kormány többi tagjai elzárkóznak a nyilatkozattételtől, de

de a prelimináris szerződés aláírását mindenütt, mint befejezett ténnyt kommentálják. Többször megfogható formából szeret értesülnünk szerint a mai nap folyamán megállapodás jött létre a kibocsátási árfolyamban és ez szerint a kölcsönkötvények 92-es árfolyamon kerülnek jegyzés alá.

Ma egyébként Bukarestbe érkezett Párisból Rosenhal ügyvéd, a kormány jog-

ügyi szakértője, aki több órás tanácskozásokat folytatott Madgearu helyettes pénzügyminiszterrel. Rosenhal ügyvéd a pénzügyminiszteriumból való távoztával közölte az újságírókkal, hogy a kölcsön megkötése befejezett ténnyé tekinthető.

Mihai Popovici pénzügyminiszter egyébként ma hétszáz szavas táviratban számolt be a helyzetről. A pénzügyminiszter pénteken, vagy szombaton érkezik haza, amikor is nyomban hozzájárulnak a stabilizációs javaslatok megszavazásához.

A késő esti órákban bukaresti tudósítók telefonjelentése mindenben megerősítette előbbi információit. Ujabb értesítéseink szerint a kölcsön ügye még a tegnapi esti órákban oldott, amikor is Pest és a többi francia bankárok rögtönzött banketten ünnepelték Popovici Mihait, aki pohárköszöntőjében melláta az aktus jelentőségét. A kormány ma délután vette kézhez Popovici táviratát, amelyben a kormány beleegyezését kéri az aláíráshoz.

A kormány nyomban megadta beleegyezését azzal, hogy az összes részleteket ismerni kívánja.

Maniu, Vajda, Michalache és Cihosky miniszterekből álló bizottság most állandó permanenciában van és várja a részletes jelentést.

Miért járt Párisban Stirbey herceg

A párisi tárgyalásoknak a kormány által történt újrafelvételét óta előbb csak suttogva, később egyre több nyíltsággal kezdtek hangoztatni, hogy a kölcsönnel kapcsolatban a liberális nagytőkének bizonyos üzleti tervei vannak és ezeket a terveket a francia-amerikai pénzeszoport részéről kapott fix ígéretek támasztják alá. Az Uj Kelet a napokban hosszabb cikkben ismertette azokat a verziókat, amelyek szerint a kölcsönnek a CFR újjáépítésére szánt részéből történő megrendelések mögött a liberálisok egyik legnagyobb üzlete húzódik meg.

A mai „Cuva” közéleti részleteket is közöl a vasúti anyagmegrendelések kulisszatitkairól. A lap szerint a liberális pártban nem egészen friss keletű az a folyamat, amely Brătianu Vintila és legszűkebb környezetének izolálása mellett odairányul, hogy a pártra támaszkodó pénzügyi és ipari köröket Barbu Stirbey herceg személye köré csoportosítsa. Ez a mozgalom abból az elgondoláshoz indult ki, hogy a mai politikai viszonyok között a liberális nagytőkének kevés kilátása lehet nagyobb üzletekre, viszont Stirbey herceg bizonyos bukaresti pénzügyi körökkel fennálló kapcsolatai révén könnyen tudna kontaktust találni úgy a kormányhoz, mint azon külföldi pénzeszoportok egyikéhez-másikához, amelyek a kölcsönben érdekeltek.

Az bizonyos, hogy Stirbey herceg a múlt héten Párisban járt Constantin Busila és Max Schapira társaságában. Stirbey hercegről tudni kell, hogy igazgatósági elnöke a Steaua Romana petróleumvállalatnak. Busila mérnök, az UGIR elnöke viszont a Resica adminisztrateur déléguéje, míg Schapira mérnök vezérigazgatója az aradi Astra-vagongyárnak. Ez a három nehézipari vállalat képezne magját annak a Brătianu Vintilától független új liberális formációnak, amely az új rezsimben is konszolidálni kívánja üzleti érdekeit Barbu Stirbey őrsége alatt. Stirbey hercegnek sikerült is érintkeznie talánja Párisban a „Groupe métallurgique franco-roumain” név alatt szereplő francia érdekeszoporttal, amely állítólag ígéretet tett arra, hogy a számára adandó megrendelések egyikét a Stirbey herceg által képviselt iparvállalatoknak fogja átengedni.

Elmarad a községi és megyei tanácsok felosztása

A kormány lemondott az egyszakaszos felosztási törvény tervéről. Előreláthatólag csak hónapok múlva kerül a sor a közigazgatási decentralizáció keresztülvételére

(Bucuresti-Bukarest, január 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet elsőnek jelentette annakidején, hogy az új kormány a közigazgatás teljes megreformálását tüzte ki maga elé első programpontjával, abban a munkában, amelyet a közélet teljes átszervezése terén el akar végezni. A nemzeti prasztnárt több ízben is leszögezte azt az álláspontját, hogy az államgépzetet siralmasan rossz működésének első oka az adminisztráció túlhajtott központosítása. A trónbeszédre adott válaszában is leszögezte a kormány, hogy a közigazgatás teljes decentralizálása és a helyi autonómia fejlesztése fogják az ország életének normális érvényesítését visszaadni. Még az elmúlt év decemberében meg is kezdődött volt a közigazgatás reformjáról szóló törvényjavaslat előkészítése, amellyel dr. Boila Romulus kolozsvári egyetemi tanárt, a szenatus illusztris alelnökét és a közigazgatási problémák egyik legalaposabb ismerőjét bízta meg a kormány.

A közigazgatási reform alapelvei

Röviden jelentettük már, hogy melyek azok az alapelvek, amelyek szerint az új kormány a közigazgatás átszervezését keresztülvinni tervezi. Az új reform tervének kétségkívül a közigazgatásnak kerületek felállításával való decentralizálása. A tervzet szerint, amelyet Boila Romulus dr. szünte emberfeletti munka

után néhány hét alatt elkészített és amely többszáz szakaszt ölel fel, az ország 8 kerületre oszlik fel, amelyeknek élén egy államtitkári hatáskörrel felruházott kerületi kormányzó állna. A kerületi kormányzó mellett valamennyi miniszteriumnak egy-egy osztálya működne, amelyek kisebb, lokális jelentőségű dolgokat a saját hatáskörükben intéznek el, anélkül, hogy azzal Bukarestbe kellene szálladni. Ugyancsak gyökeresen megváltoztatja az új közigazgatási reform a mai községi gazdálkodás strukturáját, több önállósággal és hatáskörrel ruházva fel a községi tanácsokat. Az új reformtervezet megadja a választói jogot a nőknek is, biztosítja a gyengébb neműek a községi gazdálkodásban való részvételét és úgy intézkedik, hogy a polgarmestert nem a tanács választja meg, saját kebelében, hanem az illető község lakossága jelöli ki szavazás útján. Ugyancsak fontos intézkedés a törvénynek az is, hogy megszünteli a most működő állandó bizottságot. A bizottsági tagok hatáskörével szakértő tisztviselőket ruháznak fel.

Bizottság tanulmányozza a tervezetet

Ezek voltak a főbb alapprincipiumai az új közigazgatási törvénynek, amelyeket Boila dr. a tervezetben lefektetett. A tervezetet most egy bizottság tanulmá-

nyozza, amelynek tagjai Constantin Stere professzor, Negulescu bukaresti egyetemi tanár és Boila Romulus. Stere és Negulescu professzorok kiegészítik a tervezetet azokkal a tanulságokkal, amelyeket a besszarabiai, illeóleg a régi királysághoz közigazgatási életből merítettek, azután a törvényt Maniu elé kerül, aki Vajda Sándor belügyminiszterrel és a két belügyi államtitkárral egyetemben fog dönteni a tervezet végleges formája fölött.

A kormány eredeti elgondolása szerint még az új reform benyújtása előtt egy egyszakaszos törvényjavaslattal szavazott volna meg a parlament, amely az összes községi és megyei tanácsok felosztását mondja ki. A mostani tanácsokat ugyanis a kormány nem tekintti törvényeseknek, mert azok a liberális kormány alatt és az ismert liberális választási metódusok segítségével lettek megválasztva. A tanácsok helyébe kinevezett interimáris bizottságok azonban csak addig működtek volna, míg a parlament az új törvénytervezetet meg nem szavazza. Ezután ugyanis az új törvény rendelkezéseinek megfelelően kiirták volna a községi és megyei választásokat az egész ország területén.

Elmarad a községi és megyei tanácsok felosztása

Ez a terv azonban — mint az Uj Kelet bukaresti tudósítója megbízható

helyről értesül — az utolsó pillanatban módosítást szenvedett. A kormány lemondott az összes községi és megyei tanácsok feloszlatásának tervéről. A kormány elfogadta ugyanis azt az érvelést, hogy egy ilyen törvény megszavazása veszélyes precedens képezett volna a jövőre vonatkozólag és a községi tanácsokat a mindenkor kormányok kénykedvének tette volna ki. Figyelembe vette a kormány azt a megfontolást is, hogy a demokratikus principiumokkal ellentmondásban áll egy ilyen autokratikus gesztus, még akkor is, ha nem is szabályosan megválasztott tanácsok feloszlatásáról van szó. A reformtervezet végleges megszerkesztése után minisz-

tertanács elé kerül, azután a legfőbb törvényhozási tanács fogja tanulmányozni és csak azután lehet szó arról, hogy a törvényjavaslat a kamara elé kerüljön. Valószínűnek látszik, hogy március vége előtt nem kerül tárgyalásra a közigazgatási reformtervezet tárgyalása. Ez a tárgyalás előreláthatólag hosszú időt fog igénybevenni és szenvedelmes vitákat fog provokálni, mert a liberális párt, sőt valószínűleg az averscanusok is a legelőszobai ellenzéki álláspontot fogják a tervezettel szemben elfoglalni. Így azután bizonyosnak mondható, hogy a nyári hónapok előtt nem kerül még sor a közigazgatási reform teljes keresztülvételére.

A megnyitott kapuk

Megjegyzések a külföldi tőke bevonulásához

Írta: Dr. Váradi Ödön ügyvéd

Maniu Gyula miniszterelnök a külföldi sajtó tudósítói előtt tett nyilatkozatában kiemelte azon reményét, hogy a külföldi tőke szívesen fogja Romániát felkeresni. Ezen remény beteljesülését vágyódva várja az ország egész ipara, kereskedelme, mely a külföldi tőke bevonulásától gazdasági fellendülést remél. Hogy azonban a külföldi tőke a nyitott kapukon nem is vonuljon, el kell háritnia a kormánynak mindazon akadályokat, melyek visszaszárítják az amugyis óvatossá külföldi jelzáloghitelezőket attól, hogy kölcsönöket folyósítsanak romániai ingatlanokra.

Milyen képtelenség például az adótörvény azon intézkedése, amely szerint ha valamely ingatlan bírólaga elárvereztetik, az ily módon befolyó vételárból nem csupán magát az ingatlan közvetlenül terhelő házbéradó kerül levonásba, hanem az árverést szenvedettnek a kincstárral szemben fenálló mindennemű tartozása. Az eddig érvényben volt telekkönyvi rendtartás szerint árverés esetén csupán a házbéradót vonták le az árverést megelőző három évre visszamenőleg. A jelzálogos hitelező, aki követelését az első helyre bekebelezte, biztos volt tehát abban, hogy az ő követelését nem előzheti meg semmi más, mint az árveréssel felmerülő költség és a háromévi házbéradó. A telekkönyvi rendtartás Erdély területén ma is érvényben van ugyan, de a lege de umárire kimondotta, hogy ezen intézkedés, mely szerint árverés esetén mindennemű kincstárral szemben fenálló tartozása elsősorban kerül levonásba, eltöröl minden más azzal ellenkező intézkedést.

Nézünk csak, hogy áll a kérdés a gyakorlatban. Például ha valaki egy háromemeletes bérapalotára kap jelzálogos, vagy törlesztéses kölcsönt, a jelzálogos hitelező, aki egyszerű váltóbiztosítéki okirat alapján nyújtja a kölcsönt, vagy törlesztéses kölcsönt folyósít, a gyakorlat szerint figyelembe véve a ház jövedelmezését is, a forgalmi értéknek 40—50 százalékát nyújtja az ingatlanra elsőhelyi betáblázás mellett. A jelenlegi adótörvény intézkedéseinek alkalmazása mellett azonban ki lehet téve annak, hogy bár első helyen van betáblázva, követelését mégis vagy jelentékeny részben, vagy teljesen elveszítheti. Ha ugyanis a kölcsönvevő például egy nagykereskedő és a ház árverés alá kerül, megjelenik a kincstár képviselője egy kimutatással, amelyben fel van sorolva nemcsak a házat terhelő adó, hanem az illető kereskedőnek üzlete után fizetendő kereseti adója, amely horribilis összegre mehet és ha egy forgalmi adóbírság lett az illető kereskedőre róva, vagy például pár kilo súlymecs-

pészése miatt több százezer lej lett a terhére előírva, az adótörvény intézkedései alapján mindezen kincstári tartozások és bírságok megelőzik az első helyi jelzálogos hitelezőnek követelését.

Mint hogy a külföldi törlesztéses kölcsönt nyújtó bankok az adótörvény ezen intézkedését ismerik, mindaddig a nyitott kapukon nem fog bejönni a külföldi tőke, amíg a jöhiszemű külföldi hitelező ki van téve annak, hogy az első helyi betáblázása ellenére az ő követelése behajthatatlanná válik.

A külföldi hitelező tehát annak, a ki- nek gyára, ipara, bankvállalata, vagy bármely oly foglalkozása van, amely kereseti adó, vagy másnemű adó fizetésével van összekapcsolva, amelynek folyamán bírságot kaphat, nem mer hitelt nyújtani, mert a kincstárnak ezen elsőbbségi igénye kétségessé teszi követelése behajtását. Hiába ér pld. egy szeszgyár 30 milliót, arra még sem mer 10—15 millió hitelt nyújtani, mert ha a szeszgyár visszaélés címén milliókra terjedő bírságot kap, azt árverés esetén az első helyen hajtják be.

Mi tehát a külföldi jelzálogos kölcsönök beözönlésének első feltétele? Az, hogy a kormány törvényhozással mondja ki, hogy az ingatlanok árverése esetén a hitelezők betáblázási sorrendje előtt a kincstár nem előzheti ki magát 100 százalékban. Amíg ezt törvényhozással ki nem mondják, a külföldi hitelező tartózkodni fog attól, hogy a kölcsönöket az ingatlanra folyósítsa. Már pedig óriási fontosságú lenne, hogy az egész kereskedelmi életet megfojtó jelenlegi 18—20—24 százalékos kamattételek végre megszűnjenek és azok helyett jöjjön be az évi nyolc százalékos törlesztéses kölcsön. Addig nem lesz komoly építkezés, addig nem lesz olcsó hitel, míg az adótörvénynek ezen intézkedését az ingatlanokra vonatkozólag hatályon kívül nem helyezik.

Másik feltétel az, hogy az igazság-

ügyminiszter utasítaná a telekkönyvi hatóságokat, hogy a hitelbetáblázások, valamint az arra vonatkozó végrehajtási és árverési lépések soron kívül nyerjenek elintéztést. Ezidőszereint a csekély munkaerő mellett a telekkönyvi bírók és a telekkönyvi tisztviselők legszorgalmasabb munkája mellett is évekre visszamenő hátralék van a telekkönyvi hatóságoknál. A hitelező azt kívánja, hogy az ő kölcsönügye sürgősen nyerjen betáblázást, mert addig, míg a be-

táblázást keresztülvezetve nem látja, nem is folyósítja a kölcsönt, másrészt azt is kívánja, hogy az adós késedelmes, vagy nem fizetés esetén ne kelljen évekig várnia egy árverés kifizetésére.

A harmadik feltétel az, hogy az ilyen külföldi kölcsönöket a jelzálogos adós mindezen devizaengedélyezési kérelem nélkül megkaphassa, hiszen országunk érdeke az, hogy a külföldi tőke sürgősen bejöjjön.

„Ámi Francia-Kongóban évek óta folyik, a civilizáció legdurvább arcu/csapása“

A baloldali francia sajtó éles támadása a francia gyarmati politika ellen

Páris, január 22. A baloldali sajtó a Kongo-négerék lázadásával kapcsolatban támadja a francia nyugat-afrikai kormányzót és a gyarmatügyi minisztériumot. A lapok szerint az, ami Kongóban évek óta folyik, a civilizáció legdurvább arcu/csapása. A közmunkákra

kényszerített négerék hetven százalékba belepusztult az élelmiszer és ivóvízhiányos gyötrelmekbe olyan vidékeken, ahol a tropikus betegségek is minden akadály nélkül tizedelték a szerencsétleneket.

A bécsi Arbeiter Zeitung szerkesztője az esküdtszék megreformálását követelte az osztrák nemzeti tanácsban

Bécs, január 22. Az osztrák nemzeti tanács tegnapi ülésén Austerlitz képviselő az Arbeiter Zeitung szerkesztője felszólalásában kitört a Pöffel elleni bünpertben hozott felmentő ítéletre. Szerinte az igazságszolgáltatás gyökeres reformra szorul s különösen tenni kell valamit az esküdtszék intézményével. A népbírósg jellegét nem kell tartani, de

utóbbi időben hozott ítéletek abszurd volta miatt a megreformálás nem maradt el. A Pöffel elleni perben támadta a pszichiaterket, akik ahelyett, hogy néhány szóban felvilágosították volna az esküdteket, rebuszt adtak fel nekik. Schönbauer képviselő egyetemi tanár szintén követelte az esküdtszék reformját.

Eletfogytiglani fegyházra ítélték egy rablógyilkos katonát

Meggyilkolt egy amerikai magyart és tízezer dollárt rabolt el tőle

Debrecen, január 22. A debreceni táblán Oláh Miklós kuriai tanácselnök tanácsa pénteken rendkívül izgalmas bünpert tárgyalta amelynek vádlottja Király János katonája volt. Király, akit különböző büneselmények miatt nyolcévi fegyházra ítélték, de a szegedi Csillagbörtönből megszökött, szökése után meggyilkolt és kirabolta egy Amerikából hazatérő magyart.

Király szökése után a vonaton megismerkedett egy Balog Julia nevű cigánylánnyal akit épen akkor toloncoltak haza illetőségi helyére. Király elkísérte a lányt és amikor azt illetőségi helyén szabadon engedték, összeállt vele. Az ország különböző részein csavarogtak és

egy alkalommal a vonaton összeismerkedtek Konyi Gusztáv amerikából hazatért gazdával, aki eldicselkedett előttük, hogy sok pénzzel tért haza. Király és a leány Mezőkövesden lecsalták a vonatról Konyit elvezették egy erdőbe, ahol Király rátámadt és agyonütötte. A meggyilkolt embertől tízezer dollárt rabolták, azt magukhoz vették és megszöktek. A gyilkosokat csak hosszas nyomozás után sikerült elfogni. A fegyházban Balog Julia megőrült és így csak Király felett ítélték ki a bíróság.

A törvényszék a gyilkost ötévi fegyházra ítélt, a tábla azonban megemlítette a törvényszék ítéletét és Király életfogytiglani fegyházra ítélt el.

!! Ne vegyen harisnyát !!

míg nem tekintette meg a napokban

Calea Regele Ferdinand 13. sz. alatt megnyíló
csernovitzai gyári lerakat

harisnya és kötöttárut

HIRDESSEN AZ UJ KELET-ben

Grand-Hotel BUCURESTI

A legmodernebb kényelemmel felszerelve. Fürdőszobák, gőzfűtés, lift, telefonok, rádiószalon, olvasóterem fodrász-műhely. Bár-Buffer.

Rendkívül leszállított szobákkal!

születésfordulója

Abban az i

az egész vilá

zsidó nép és a

tett, ahol a le

ben is hangok

oláris igazságt

gára eszméit

egyetlen gond

tötte: hogy a

igazságtalan

rendszerből, a

megbolygatni,

gyökeresen ak

A társadal

rtői kapcsolat

kus Lessing e

a zsidó-kérdés

tatta ki az ak

ellentmondás

zsidó és a zsi

mege, egy ige

rendű ember

volt, hogy az

dalom sok m

erkölcsi bizony

Igazságszere

Költő és jelle

„Mit ér igazh

élete teltive

gal? Igazság

ság által bels

reformokat sz

adott parancs

lyáját. Ez az

dők felszabad

odavezette Mo

félével volt id

Gotthold Et

höz, hogy M

lefejtéshez ju

mat írt „Die

a társadalmi

elnyomott zsi

akartá beuola

beesületes és o

dramma csele

Embert, aki ör

Művészi hat

nek, inkább

Göttingaban e

rai professzor

és kötségbevo

másut is létez

zajában.

Mendelsohn

tötte ki zsidó

előtt, aki a lev

sche Bibliothek

van azzal a m

zsidó filozófus

és megérdeml

élet vezetői fö

És azóta Les

mutató barátja

adta műveinek

és is szolgálja

dó nép felszaba

telket öntött a

merész lendüle

salem“ szerzője

és társas életbe

emberiség“ és

hangon hallats

szertien hatolta

gyobbakba és f

lustákat.

Lessing azt hi

hogy ismét zsi

felszabadítását

den“ megjelené

után kihozta „

máját, apotho

emberek egyén

a szeretet győz

nek. Abban az

a műben, mint

tői meggyilkol

kal több volt: s

telte az erőszak

az uralkodó sze

sing ebben a d

gedeti meg azz

sebbek“ legyent

relmesség szót

közvetlenül és

hogy a zsidó es

tekkel, keritces

Lessing

születésnapjának 200-ik évfordulója (1728. január 22.)

Abban az időben jött világra, amikor az egész világon elnyomottságban élt a zsidó nép és abban az országban született, ahol a legviszontagságosabb időkben is hangok emelkedtek egy-egy szociális igazságtalanság ellen. Amikor magára eszmélt és elhatározást választott egyetlen gondolat és egyetlen érzés tüntette: hogyan lehetne kitépni egy-egy igazságtalanságot abból a társadalmi rendszerből, amelyet nem szeretett volna megbotlyogni, aminek képét azonban gyökeresen akarta megváltoztatni.

A társadalmi igazságtalanságok ezerféle kapcsolatai közül a költő és kritikus Lessing egyet keresett ki magának: a zsidó kérdést. Ezen a problémán mutatja ki az akkori élet sok egyéb fonák ellentmondását. A privilégiumos gazdag zsidó és a zsidó házalók jogfosztott tömege, egy igazságot szerető, magasabbrendű ember számára kézenfekvő téma volt, hogy azon át rávilágítson a társadalom sok más fogyatékására, lelki és erkölcsi bizonytalanságára.

Igazságszeretete és energiája volt. Költő és jellem, akinek életmottója volt: „Mit ér igazhitűnek lenni, ha az ember élete folyó egyen igazságtalansággal?” Igazság által felszabadulni, igazság által belső megújulást és külső reformokat szerezni — az önmagának adott parancs tüntette és irányította pályáját. Ez az irányító odavezette a zsidók felszabadítását követelő tábor élére, odavezette Moses Mendelsóhnhoz, aki félve volt fősebb anánál.

Gotthold Efraim Lessingnek köszönhető, hogy Mendelsóhn Mózes zsenije kifejléshez jutott. 1749-ben Lessing drámát írt „Die Juden”, címmel, amelyben a társadalmilag üldözött és politikailag elnyomott zsidóság való, igaz képét akarta bemutatni. Egy nagylelkű, talpig becsületes és csupa szív zsidót állított a dráma eseményének középpontjába. Embert, aki onnantól is tud eszelekedni. Művészi hatása nem volt a színműnek inkább viták keletkeztek belőle. Göttingenben egy Michaelis nevű teológiai professzor érkekezést írt a darabról és kétségbevitte, hogy becsületes zsidó másutt is létezen, mint a költő fantáziájában.

Mendelsóhn ekkor keserű levélben öntötte ki zsidó szívet a drámaíró Lessing elé, aki a levelet leköszölte „Theatralische Bibliothek” című könyvsorozattal, azzal a megjegyzéssel, hogy ez a zsidó filozófus „egy második Spinoza” és megérdemli, hogy a német szellemi élet vezetői fölfigyeljenek rá.

És azóta Lessing igaz, mindenben támogató barátja lett a zsidó írónak, kiadta műveinek egy részét, hogy ezek után is szolgálja a fölvilágosítást és a zsidó nép felszabadítását. Ez a bátorítás új lelket öntött a pupus tudósba, Lessing merész lendülete átszármazott a „Jerusalem” szerzőjébe; a német irodalomba és társas életbe új hangok vonultak. Az emberiség eszméi előbb lágy fuvolahangon hallatszóltak, mert dühöngés-szerűen hatoltak át kisebb körökből nagyobbakra és fölriálták a gondolkodásra hűtőket.

Lessing azt hitte, az idő megárett arra, hogy ismét színpadról követelje a zsidók felszabadítását és 1779-ben, a „Die Juden” megjelenését követő három évtized után kihozta „Böles Nathan” című drámáját, apothozisát az emberiségnek, az emberek egyenlőségének, a szeretetnek, a szeretet győzelmébe vetett igaz hitnek. Abban az időben nem láttak mást a műben, mint a vallási türelmességi költői megvilágosítását, holott annál sokkal több volt: szociális mű, amely követelte az erőszaknak, az elnyomtatásnak, az uralkodó szellemnek likvidálását. Lessing ebben a drámájában már nem elégedett meg azzal, hogy még „türelmességek” legyenek a zsidók iránt, ő a türelmesség szót ki akarta pusztítani a köztudatból és az volt a követelése, hogy a zsidó egy sorban álljon a németekkel, kerékesen és örözzel, szabad

emberekhez méltóan. De egyben a német hatalmasoktól is a szabadalmazott osztályok megszüntetését követelte, olyasmint, amit tíz évvel utóbb a franciák csináltak meg a forradalom véres eszközeivel.

Északi, művészi előfutárja volt a nagy időnek — egy zsidó drámával. A „Nathan” három gyűrűről szóló parabolájával harsogó intelem esendül ki, hogy ne osztályozunk valóság és foglalkozási rétegek szerint, legyünk talpig

emberek és valóságok meg önmagunkban az igazság ideálját.

Azt mondják róla, hogy ateista volt, de csak azok, akik a felületen járnak és nem tudnak igazgyöngyöt rejtő mélységekbe behatolni. Lessing szabadon gondolkodott, de tisztában volt vele, hogy minden ember legmélyén áhitat él egy fensőbb lény iránt és ezt az áhitatot, mint kultúrtevezőt olyan erkölcs szolgálatába kell állítani, amely az igazságot keresi.

Az igazság keresése, az igazság követése, ez volt életelene Lessingnek.

Ezért állott olyan közel a zsidó szellemhez és ez az, ami munkáit élettel telíti. Születésének kétszázadik évfordulóján még mindig reprotoaron vannak a darabjai, a kritikások „Hamburgische Dramaturgiejából” tanulnak és az írók megremegnek egy-egy sorától.

Mert az örökkévalóság fuvalma érződik ki belőlük.

Szabó Imre.

Madgearu kereskedelmi miniszter a szenátusban kijelentette, hogy a spekulatörvény semmisnek tekinthető

Az ipar és kereskedelmi kamarák reorganizálásáról szóló törvényjavaslat szenátusi vitája

(Bucuresti-Bukarest, január 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szenátus ülésén Botezatu szenátor a csernoviczi egyetem túlszűfoltóságáról panaszkodik. Costachescu közoktatásügyi miniszter bejelenti, hogy ismeri az ügyet, azonban a mai nehéz helyzetben a baj csak úgy orvosolható, ha az egyetemeken fokozatosan vezeték be azt a rendszert, mely a túlszűfoltóságot csökkenti. Ezután folytatták az ipar és kereskedelmi kamarák reorganizálásáról szóló törvényjavaslat vitáját. Mircea szenátor meg van elégedve a javaslatl, mely azzal, hogy autonómiát ad az egyes kamaráknak,

sok régi bajt orvosol. Szükségesnek tartja a legfőbb gazdasági tanács irányított munkáját. Costinescu volt bukaresti polgármester bírálja a javaslatot, amelyben kormányparti politikai sakkhuzást lát.

Madgearu replikázik Costinescu felszólalására. Kijelenti, hogy a kereskedelmi kamarák főtanácsának feloszlatása legális volt.

Fopa galacj szenátor szerint az új törvényjavaslat a román ipar és kereskedelmi élet jövőjé alapjait veti meg. Ha a spekulatörvényt hatályon kívül helyezik, a román kereskedelem a fejlődés

utjára fog lépni.

Madgearu bejelenti, hogy a spekulatörvényt rövidesen eltörlik s a spekulatörvény helyett a tisztességtelen kereskedelem elleni törvényjavaslatot készíti elő a kormány.

A spekulatörvény már ma is meg nem lévőnek tekinthető. Kifejti, hogy az ipar és kereskedelmi kamarák igazgatói tanácsának, nem parlamentnek kell lennie, hanem egyes kategóriák egységes összefoglalójának.

A kamara ülésén jelentéktelen felszólalások hangzottak el.

A jugoszláv diktatura a zsidó ifjusági egyesületek feloszlátását is megkezdette

Magánkézbe adják a telefont és a távirát. Letartóztattak egy Radics-párti képviselőt. Kilitották az Arbeiter Zeitungot is

Belgrad, január 22. Szerajevóban a hatóságok ma feloszlatták a muzulmánok valamennyi szervezetét és egyesületét. Az egyesületek vagyonát zár alá vették. Hasonló sorsra jutott egy zsidó ifjusági egyesület is.

Belgrad, január 22. A király hirtelint felhatalmazást fog adni a minisztertanácsnak a táviró- és telefon magánkézbe adására. Ez az intézkedést a postaügyi miniszternek sikerült kieszközölnie, aki a király előtt nyíltan megtette azt a

kijelentést, hogy másképen nincs remény a kapcsolatok nyugateurópai nivóra emelésére csakis abban az esetben, ha úgy a távirát, mint a telefont tökéletes magánvállalatoknak adják ki modernizálás végett.

Zágráb, január 22. Ma letartóztatták Klarić Máté volt Radics-párti képviselőt és községi bírót, aki ellen állítólag az a vád, hogy községében hivataloskodása utolsó szakában szabálytalanságokat követett volna el. Politikai körökben

azt hiszik nyilvánvaló politikai indokokból alaptalan vád alapján meg akarják hurcolni a volt parasztpárti képviselőt.

Belgrad, január 22. A belügyminiszterium ma megvonta a Bécsben megjelenő „Arbeiter Zeitung” c. napilaptól a postai szállítást jogát, mert a lap az indokolás szerint tendenciózus tudósításokat közölt a jugoszláviai közállapotokról és a munkásság körében felforgató mozgalmat igyekezett előkészíteni.

Csak a drágább cigaretta- és szivarfajták árát fogják felemelni

A kormány azzal a tervvel foglalkozik, hogy visszaállítja a dohány-nagyárudékat

(Bucuresti-Bukarest, január 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nap előtt beszámoltunk arról, hogy a RMS igazgatósága trafik megdrágítását készíti elő. Bukarestben a hír valóságos pánikot idézett elő, a trafikosok egyik napról a másikra beszüntették az árusítást, hogy készletüket már a felemelt áron árulhassák ki. A kormány intervenciójára azonban a dohányvárusok ismét munkába álltak. Mintán biztosították őket arról, hogy egyelőre nincs szó a trafik drágulásáról. Madgearu ideiglenes pénzügyminiszter, akihez ebben a kérdésben felvilágosításért fordultunk, olyan választ adott, amely nem erősítette meg, de nem is tagadta a dohányárak drágulásának lehetőségét.

Csak a drágább cigaretták árát emelik

Nos, mint a legmegbízhatóbb helyen értesülünk a Monopol vezérigazgatósági csakugyan már hetek óta tanulmányozza a dohányárak drágításának kérdését. A drágítás közvetlen összefüggésben áll a kölcsöntárgyalásokkal. A külföldi bankárok ugyanis ismeretesen a RMS bevételeinek lekötését kérték a kölcsön vissza-

fizetésének biztosításául. Minél nagyobb ez a bevétel, annál jobban meg van könynyítve a kormány helyzete a külföldi adósságok rendezésével szemben. Világos tehát, hogy a trafik drágulása nem egyéb, mint egy újabb adó, egy újabb áldozat, amelyet ezúttal a dohányosok légiói hoznak a kölcsön sikere érdekében. Értesülésünk szerint a trafikcikkék drágítási kulcsa már el is készült.

A tervezet szerint a gnyfa, valamint az olcsóbb cigaretták és dohányneműek ára változatlan marad. A cigaretták a Regálól felfelé fogják megdrágulni csupán, hasonlóképpen a szivarok is. Nem drágul meg a pindohány. A kormányt az új árak megállapításánál is az a fő gond vezette, hogy a falusi lakosság és a szegényebb rétegek egyáltalán ne érezzék meg az árak drágulását.

Ismét visszaállítják a dohány-nagyárudékat

Ugyancsak teljesen megbízható forrásból értesülünk arról, hogy a kormány a trafikcikkék kiosztásának revízióját készíti elő. Ismeretes ugyanis, hogy a egy, a liberális éra alatt hozott rendelke-

zés értelmében a gyárak és a trafikok között a P. T. T. szervei tartották fenn a kontaktust oly értelemben, hogy városokban és falvakban egyaránt a postahivatalok útján jutottak trafikhoz a dohányelárusítók. A gyakorlat azonban megmutatta, hogy a dohány elosztásának ez a módja alapvetően hibás. A P. T. T. szerveiből és embereiből ugyanis teljességgel hiányzott az ilyen művelethez szükséges üzleti érzék. Emiatt azután a trafikok áruval való ellátása rendellenül történt és az államot ilymódon súlyos károk érték. Ez készítette azután a kormányt, illetőleg a pénzügyminiszterium reszortvezetőit, hogy a kérdést revízió alá vegyék. Valószínű, hogy a dohánykiosztást már a közeljövőben kiveszik a P. T. T. kezéből és ismét dohány-nagyárudékat állítanak fel, amelyek a dohányneműek elosztásáról gondoskodni fognek.

— Átrepülték a Mont Blankot. Párisból jelentik: Ideérkezett jelentés szerint Thoret-francia aviatikus tegnap 11 utassal átrepülte a Mont Blankot.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bansági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Az Uj Kelet olvasóihoz

Az új negyedév alkalmából kérő szóval fordulunk előfizetőinkhez. Az Uj Kelet a maga részéről megfeszített erővel és megfeszített áldozatokkal mindezt elköveti, hogy Erdély zsidóságának legelőkeltebb, napról napra fejleszse és az olvasó kezébe, Erdély legjobban szerkesztett és legjobban tájékozott lapját juttassa el. Cserében ezért csak annyit kérünk előfizetőinktől, hogy előfizetési hátraléknkat rendezzék és utassák meg idejében előfizetésüket.

Különösen vidéki előfizetőinket kérjük, fogadják szívesen megbízottainkat, akik előfizetésük rendezésére kériük fel őket. Gondoljuk meg, hogy az Uj Kelet egyetlen anyagi bázisa az előfizetési díjakból tevődik össze és hogy megbízottainknak vidékre való kiküldése külön, nagy anyagi megterhelést ró a kiadóhivatalra. Eppen ezért nyomatékosan kérjük vidéki előfizetőinket, hogy a náluk jelentkező megbízottainkól rendezzék előfizetésüket. Aki az Uj Kelet részére egy új előfizetőt szerez, az egy katonát, egy új harcos barátot szerzett a közös ügynek. Eppen ezért várjuk volámennyi olvasónktól:

Pizessen elő az Uj Kelettel
Szerezzen új előfizetőket!

Az Uj Kelet előfizetési árai:	
1 hónapra	110.— lej
Negyedévre	320.— lej
Félévre	600.— lej
Egy évre	1150.— lej

Az UJ KELET kiadóhivatala

— Hoover tárgyalása az amerikai mexikói nagykövettel. Londonból jelentik: Washingtoni jelentés szerint Hoover megbeszélésre kérte magához Morfov mexikói amerikai nagykövetet Miami-ban. Politikai körökben valószínűnek tartják, hogy a mexikói nagykövet államtitkár lesz Hoover hivatalbalépése után megalakuló új amerikai kormányban.

— Nagyszabású hangverseny az Uj-ságróklubban. Csütörtökön, január 24-ikén este pontban 9 órai kezdettel nagyszabású hangverseny lesz és táncestély lesz a kolozsvári Ujságróklubban. A képművek ígérkező estélyi műsorán szerepel több ariával Rózsa Anna, a román Operaház kiváló és közkedvelt kóloratór-énekese. továbbá Chicideanu lírai tenorista ugyancsak az Operától. Az énekesszámokat Rómán karnagy fogja zongorán kísérni. Nagy érdeklődés nyilvánul meg Comsané Vertán Edit táncművész nő fellépése iránt, aki klasszikus táncokat fog bemutatni a közönségnek, amely ezt a kivételes talentumu művésznőt a román Opera színpadáról is jól ismeri.

— A betegség okozói, a melyek a szájon és torkon át hatolnak a testbe a Panflavin pasztillák ártalmatlanná teszik. Ezért a Panflavin pasztilla hatásos óvszer hűlés és ragály ellen. Kapható a gyógyszertárakban és drogeriákban.

— Véres incidensek a barcelonai sztrájknál. Párisból jelentik: Madridi jelentés szerint a barcelonai sztrájkolókat véres incidenseket provokáltak. Több letartóztatás történt. A kormány intézkedett, hogy a sztrájkot a hatóságok hatalmi beavatkozás árán is törjék le.

Ujabb női hullát vetettek partra a Rhone hullámai

Fantasztikus hírek Lyonban egy titkzatos keleti társaságról

Lyon, jan. 21. — A napokban történt, hogy a Rhone folyóból női holttestet fogtak ki, amelyben felismerték Hodoyen asszonyt, egy nagy vállalat igazgatójának feleségét, aki napokkal előbb rejtélyes módon eltűnt. A titkzatos eset mérhetően izgalmat keltett Lyonban és a rejtély még meg sincs fejtve, már újabb ilyen eset történt. Nem messze a várostól, a Rhone hullámai partra sodortak egy női holttestet, egy csinos, fiatal nőt, aki teljesen meztelen volt és személyazonosságát még nem sikerült megállapítani.

Lyonban a legkalandosabb rémhírek terjedtek el. Azt beszélik, hogy egy titkzatos keleti társaság tagjai követik el az asszonygyilkosságot. A fantasztikus híresztelés szerint egy indoknai maharadza volt néhány napig Lyonban az indus szolgák egész seregével, akik

gazdájuknak szép asszonyokat raboltak. Hodoyen asszony nyakán vastag zsinórt találtak, mikor kifogták a folyóból és eleinte a rendőrség azt hitte, hogy ez-zelejtették meg, a törvényszéki orvosok azonban megállapították, hogy megfojtás nem történt, hanem ezen a vastag zsinóron súlyos ködaráb lógott, a melyet rákötöttek a holttestre, hogy elmerüljön a vízben.

A boncolás után arra a meglepő felfedezésre jutottak, hogy az asszonyt valószínűleg szívzselhűtés ölte meg és ebből a rendőrség arra következtet, hogy Hodoyen asszonyt valószínűleg pásztorán érte a hirtelen halál. Ezt a fellevest meg erősíteni látszik az a körülmény, hogy az asszony eltűnésekor férje távol volt Lyontól.

Sorshuzással fogja eldönteni a Kamara, hogy ki legyen a dolji, illetőleg brailai képviselő

A Jorga-Averescu kartell érdekes epilógusa

(Bucuresti-Bukarest, január 22. Az Uj Kelet tud.) A Jorga-Averescu kartellnek, amelyet ez a két „hatalmas” párt a választásokra kötött s akiknek így vállvetett közdelemmel sikerült is ird és mond négy képviselőt a parlamentbe bejuttatni most egy igen érdekes epilógusa zajlott le. A két pártvezér között a barátság nem volt túlságosan nagy még a választások ideje alatt sem s a választások lezajlása után pedig a kartell napról-napra jobban alhidegült. Jorga tudvaleg Doljban és Brailában is mandátumhoz jutott. Minthogy mind a két helyen — Doljban Izvoareanu, Brailában Lucacievici — averescianus jelöltek követtek a listán, Jorga nem sietett az optálással, hanem arra szólította fel Ave-

rescu tábornokot, hogy a tábornok közölje vele levélben, melyik hívet szeretné inkább a parlamentbe látni és ő majd annak javára fog lemondani. Averescu tábornok azonban nem akarta, hogy az ő szava döntse el, hogy melyik híve jusson mandátumhoz s ezért válaszában Jorgára hárította a dilemma eldöntését.

A két pártvezér addig-addig hártotta egymásra a döntés jogát, amíg Jorga hirtelen külföldre utazott, ahonnan csak február elsején tér vissza az országba. Minthogy pedig az optálások határideje január 25-ikén lejár, így a kamara fogja sorshuzással eldönteni, hogy melyik mandátumot tartsa meg Jorga és a két averescianus jelölt közül ki lesz a szerencsésebb képviselő.

A zsidó irodalom remekei magyar nyelven

Budapesten Menorah néven nemrégben egy zsidó könyvkiadó-társulat létesült, mely feladatául tűzte ki a zsidó világirodalom klasszikus műveinek magyar nyelven való megjelentetését, a héber és másnyelvű zsidó irodalmi művek ezideig megszólaltatásán teljes el voltak zárva a magyar közönségtől, mely csak egyes szemelvényeket s legtöbbször azokat is rossz fordításban kapott ezekből a hatalmas művekből.

A Menorah című könyvkiadóvalat nemcsak pompás magyar fordításban, hanem külsőleg is szociális szamba menő előkelőséggel hozza ki a zsidó irodalom klasszikusainak legjelesebb műveit s ezáltal feltárja azokat a zsidó szellemi kincseket, melyek ezideig csaknem ismeretlenek voltak a magyarul olvasó

zsidó és nem zsidó olvasóközönség előtt. A közönségnek tehát, mely eddig termézetesen nem szívesen vette kezébe a régi rossz fordításokat, most alkalma nyílik arra, hogy a világirodalom eddig előtte csaknem ismeretlen nagyságúval megismerkedjék.

Menorah-társaság máris hozzáfogott nagyarányu programjának realizálásához s kiadta az első öt kötetet, mely valószínűleg eseménye a magyar könyvpiacnak. Pompás vászonkötésben, kittingő fordításban jelent meg ez az öt könyv, mely immár Erdélyben is kapható.

A Menorah-társaság máris hozzáfogott a Menorah-társaság máris hozzáfogott rael, Mendele, Franzos, Salom Alechem, Perez, Bjalik, stb. művei is helyet foglalnak.

— Newyork új rendőrfőnöke elrendelte a részegemberek letartóztatását s az alkoholista klubok azonnali szétirombolását. Newyorkból jelentik: Newyork új rendőrfőnöke, névszerint Hoellen a bűnügyi razziaik megeitése után az alkoholcsempészek ellen is megindította a hadjáratot. Tegnapi több lokálban razziait rendezett, ahol a rendőrök és a detektívek egy esomó részeg embert találtak. Ezek a klubok dohányzó- és gummirágó klub cégére alatt működtek s tagjaik kizárólag alkoholfogyasztással és csempészéssel foglalkoztak. A rendőrfőnök szigorú utasítást adott közegeinek

arra, hogy bárhol részegeket találjanak, azonnal tartóztassák le őket és azokban a lokálokban, ahol alkoholfogyasztókra bukkannak, a berendezést azonnal dorongokkal törjék össze. A rendőrfőnök rendelkezése folytán már eddig is számos botrány játszódott le a különböző alkoholista klubokban. Az egyik dohányzóklubban a detektívek egy férfit holttestre bukkantak, akivel kapcsolatban az a gyanu merült fel, hogy metilalkohollal mérgezték meg. A rendőrség elrendelte a férfit holttest felboncolását és kémikusokkal fogja megvizsgáltatni belső részét, annak meg-

állapítása végett, hogy tényleg metilalkohol áldozata lett-e. Amennyiben ez beigazolódik, úgy még külön eljárást is indítanak a klub vezetője ellen, gondatlanságból okozott emberölés címén.

— Javul Foch marsall állapota. Párisból jelentik: Foch marsall állapota ki-elégítő. Orvosai a tegnapi esti szokásos vizsgálat után kijelentették, hogy a tábornagy állapotában javulás állott be és ez tartósan ígérkezik. A marsall az éjszakát nyugodtan töltötte.

— Zaleski tanácskozása a Kellogg-paktum ügyében. Vasból jelentik: Zaleski külügyminiszter ma hosszabb megbeszélést folytatott a szejm elnökövel s átadta neki a tegnapi minisztertanácson elfogadott javaslatokat, köztük a szejm elé ratifikálásra beterjesztett Kellogg-egyezmény ratifikálási javaslatát. Politikai körökben valószínűnek tartják, hogy a ratifikálás tíz napon belül meg fog történni.

— A kormánycsapatok leverték a guatemalai felkelőket. Párisból jelentik: A guatemalai kormánycsapatok ma heves harcok után visszafoglalták a lázadók-tól Mazatenango várost s üldözik széles vonalon a visszavonulóban lévő felkelőket. A kormánycsapatok tüzéségre a város visszafoglalása előtt, egyes negyedek most jobbra romokban hever. Az üldöző harcban most bombavető repülőgépek is résztvesznek.

— Véres zavargások egy mexikói kormányválasztáson. Londonból jelentik: A Reutter távirati iroda mexico-city-i jelentése szerint a Hildage államban ma leiolyt kormányválasztáson véres zavargások voltak. A katonaság közbelépése előtt hat embert a zavargók megölték.

— Seelenfreund Sándor Kolozsváron. A régi Kolozsvárnak egy igen szimpatikus alakja volt Seelenfreund Sándor „bácsi”, aki egyformán ismert volt egészen speciális optikai kvalitásairól és még speciálisabb egyéni bombommiájáról. Seelenfreund Sándor, akinek látszerész üzletében „tout Kolozsvár” megfordult, néhány évvel ezelőtt Palesztinába költöztette át családját és látszerész üzletét. A jeruzsálemi látszerész üzlet csakhamar ugyanolyan népszerű lett, mint annak idején Kolozsváron volt, va lóságos szalonja a szakembereknek, szemüveget keresőknek és jóbarátoknak. Seelenfreund Sándor fizikumá azon ban nem bírta a klimát és egészségi okokból néhány évre vissza kellett térjen Európába. Jeruzsálemi üzletét fiának vezetésére bízta, ő maga pedig hazajött Kolozsvárra, ahol régi barátainak és üzletfeleinek öröme a Pollák és Társa Egyetem uccai látszerész üzletébe lépett be, ahol máától kezdve a látszerészeti osztályt vezeti.

— Dési előfizetőinkhez. Tudomásunkra jutott, hogy illetéktelen egyének az Uj Kelet részére díjakat inkasszálnak. Szükségesnek tartjuk közölni, hogy inkasszó megbízása lapunk részéről kizárólag Singer Zoltán urnak, ottani fiókkiadóhivatalunk vezetőjénke van. A jövőben csakis a neki teljesített fizetéseket lesz módunkban elismerni.

*Olcsó gramafon és legjobb lemezek a „Safurth”-ban Cluj. P. M. Viteazul.

Hirdessen az Uj Keletben

Az Erdélyi Helikon januári száma.
Az Erdélyi Helikon legújabb számával H. évfolyamába lép. Az 1929. januári szám közli Molter Károly: Gyakorlatok a boldogsághoz, Székely Jenő Balog: Anre szomorú szüretje és Szabó Mária: Jön a fiú! című novelláit. Vezető cikként közli dr. Kapussy Imre: A termelőiskola című tanulmányát. Kovács László Babits Mihály versei, Spectator: A kisebbségi kérdéshez című cikkét. Lakatos Imre: Világpolitikai profilok címmel tanulmányosorozatot kezd, amelynek első cikkeként Lloyd George-ról ír. A történelmi sorozatban Juhász Kálmán írt történelmi cikket Ellenzéki vezér az Anjouk trónrajutásakor címmel. A lap főcímszerzője Johannes Linnankoski: A menekülők című regényének folytatásán kívül versekkel szerepelnek Mécs László, Olosz Lajos, Dsida Jenő, Majthényi György és Fekete Lajos. A szerte rovatban Szentimrei Jenő: Ana bizonyos erdélyi gondolat, Lakatos Imre: Uj Sienhall-regény és Papp Aurél Egy szobrász élete című nagyobb közleményeken kívül Németh László, Fekete Lajos, Janesó Elemér, Szokolay Béla, Marconay Tibor és mások cikkei láthatók.

Lépfene a Hortobágyon. Budapestről jelentik: Debreceni jelentés szerint a közkórházban tegnap meghalt Csöke István hortobágyi csikós lépfenében. Az ügyészség megindította a vizsgálatot a halál előzményének s az esetleges felelősségének megállapítására.

Az angol alsóház elé terjesztették a La Manche csatorna alatt építendő alagút tervezetét. Londonból jelentik: Az alsóház mai ülésén Bul, a La Manche csatorna alatt építendő új alagút tervezetének kidolgozására kiküldött parlamenti bizottság elnöke bejelentette az alagút-építési javaslatot. Bul érdeklődött a képviselők és a lordok körében s azt a benyomást szerezte, hogy a többiség kedvezően fogadja az alagút-építési javaslatot s ezért történt meg annak bejelentése.

GYÖNGECSONTU, FEJLŐDÉSBE
ELMARADT gyermekeknek, gyöngye felmenteknek esukamájolaj helyett élvezetes esemege a porlakú Jemalt.

Oroszországban a papirhiány miatt már a régi irattárak anyagát használják fel. Moszkvából jelentik: Az Oroszországban uralkodó óriási papirhiányra való tekintettel a szovjethatóságok rendelkezést adtak ki, hogy az összes régi irattárakat nézzék át és a nem történelmi becsü papirokat újabb feldolgozásra szolgáltatassák be a gyáraknak. A papirhiány miatt a orosz lapok egy idő óta kisebbitett formában jelennek meg, s a hatóságk minden téren elfordultak a papírral való legmesszebbmenő takarékoskodást. Moszkvai lapok szerint reményli lehet, hogy csak a szentpétervári irattárakból huszezer tonna papiranyagot tudnak felhasználni.

Az Uj Kelet máramarosszigeti előfizetői és olvasói figyelmébe! Tisztelettel értesitem az Uj Kelet máramarosszigeti előfizetőit és olvasóit, hogy január 15-ével az Uj Kelet kolportázsát Máramarosszigeten reorganizáltam és így a város bármelyik részében lakó előfizetőknek a lap a délutáni órákban lesz kézbesítve. Lapunk érdekében történő megkeresések, vagy reklamációkjal sziveskedjenek az Uj Kelet fiókiadóhivatalához. (Sír. Stefan cel Mare-Feclă u. 38) fordulni. Kiváló tisztelettel Schön

Rádió műsor

Idő: közép-európai

SZERDA, JANUÁR 22. — Budapest,
9.15: Gligózenekari hangverseny; 12: Déli harangszó, időjárásjelentés, hírek; 12.20: Gramofonhangverseny; 13: Pontos időjelzés, hírek; 15.30: Morse tanfolyam; 16.45: Pontos időjelzés, hírek; 17.10: Séták a Nemzeti Múzeumban; 17.35: Az Operaház zenekarának hangversenye; 18.40: Rádió amatőr posta; 19.30: Olasz nyelvoktatás; 20.10: Galli Curci gramofonhangverseny; 20.40: Gramofonhangverseny népszerű lemezekkel; 21.55: Pontos időjelzés, hírek. Utána Perti Jenő cigányzenekarának hangversenye. — **Bécs, 16:** Délutáni hangverseny; 20.05: Három világváros költője: Baudelaire, Ady, Fröding; 21.05: Egy szimfonia előadása, utána könnyű zene. — **Brünn, 12.20:** Déli hangverseny; 17.55: Német nyelvű dalszám; 19: Fuvós zenekari hangverseny; 21: Orosz zene; — **Kattowitz, 17.50:** Délutáni hangverseny; 20.30: Zenekari hangverseny; 22.30: Tánczene. — **Köln-Langenberg, 17.45:** Délutáni hangverseny; 20: Zenekari hangverseny, Wilhelm Bauer baritonista közreműködésével. — **Königsberg, 16.30:** Délutáni hangverseny; 20.05: Basoni: Faust zenés költeményének előadása; 22.30: Tánczene. — **Leipzig, 17.30:** Operaelőadás; 21.15: Operettrészetek, zenekari hangverseny. — **Prága, 20:** Zenekari hangverseny; 21.40: Hegedűhangverseny; 20.30 Színházi zene. — **Róma, 17.30:** Szórakoztató zene; 20.45: Operaelőadás.

CSÜTÖRTÖK, JANUÁR 23. — Budapest
9.15: A Temesváry-trió hangversenye; 12: Déli harangszó, időjárás, hírek; 12.20: Zongorahangverseny; 13: Pontos időjelzés, hírek; 16: A földművelésügyi minisztérium előadása; 17.15: Rádió Szabadegyetem; 18.20: Szimfonikus zenekari hangverseny; 19: Gyorsirás tanfolyam; 19.35: Angol nyelvoktatás; 20.10: Molier A fősvény — előadása; 22.15: Pontos időjelzés, hírek; 22.30: Rigó Janosi és zenekarának hangversenye. — **Bécs, 11:** Dél előtti hangverseny; 16: Délutáni hangverseny; 20.05: Vidám este; Utána esti hangverseny. — **Berlin, 16.30:** Orgonajátékközvetítés. Utána hangverseny; 22: Tánczene. — **Breslau, 16.30:** Szórakoztató zene; 20.15: Szimfonikus hangverseny; 22.30: Tánczene. — **Brünn, 16.30:** Délutáni hangverseny; 19.30: Hegedűhangverseny; 20: Zenekari hangverseny. — **Kassa, 17.10:** Szórakoztató zene; 20.30: Gordonkahangverseny; 20.55: Tánczene. — **Köln, 13:** Déli hangverseny; 22.10: Könnyű zene; 21: Egy zenés előadás közvetítése. — **Königsberg, 16:** Délutáni hangverseny; 20.15: Esti hangverseny; — **Milánó, 20.30:** Egy opera közvetítése. — **Nápoly, 17:** Dona Nardi (szoprán) hangversenye; 21: Egy operett közvetítése.

PÉNTEK, JANUÁR 25. — Budapest,
9.15: A m. kir. I. honvédelmi miniszter zenekarának hangversenye; 9.30: Hírek; 9.45: A hangverseny folytatása; 12: Déli harangszó, hírek és időjárásjelentés; 12.20 A Temesváry-Kerpely-Polgár trió hangversenye; 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés; 14.30: Hírek, élelmiszerárak; 16: Onkel Hans német nyelvű mesedélutáni; 17.10: Természettudományi előadás; 17.40: Sovánka Nándor és cigányzenekarának hangversenye; 18.50: Francia nyelvoktatás; 19.30: Kabaré est; 21.50: Gramofonhangverseny; 22.50 Francia opera est; Zenekari hangverseny. — **Bécs, 11:** Dél előtti hangverseny; 16: Délutáni hangverseny; 17.40: Zeneakadémiai hangverseny; 20.15: Wilhelm Kienzl Der Kuhreigen — zenészmű előadása. — **Berlin, 16.30:** Szórakoztató zene; 20: Szórakoztató számok. Utána Gézy Barnabás zenekarának hangversenye. — **Bukarest, 17:** Délutáni zene; 16: Szórakoztató zene; 18.30: Esti hangverseny; 21: Nadia Kebap zongoraművész hangversenye. — **Breslau, 16.30:** Kamarazene; 20.15: Fritz Jöde hangversenyekes dal-estje. — **Hamburg, 16.13:** Koloratur áriák olasz operákból; 19.25: Bossini: Tell című operájának közvetítése. — **Milánó,**

16.30: Jazz-band; 20.30: Szimfonikus hangverseny. — **Nápoly, 17:** F. Mercadante (szoprán) hangversenye; 21.02: G. Puccini: Manon Lescaut című operájának közvetítése. — **Prága, 12.30:** Déli hangverseny; 16.30: Délutáni hangverseny; 19: Kamarazene. — **Róma, 17.30:** Szórakoztató zene; 20.45: Részletek Dr. Soup pé: Boccaccio című operettjéből.

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Szerda: A trónörökös. (A Habsburg császári család tragédiája. Poór Lilivel. Napilélet 23. szám. C. Sorozatszám: 230.)
Csütörtök fél 6 órakor: Mary Dugan bűnös. (Amerikai bűnügyi történet. Ujdonság, mérsékelt helyárrakkal. Poór Lilivel. Sorozatszám: 231.)
Csütörtök fél 9 órakor: Az élő holttest. (Ünnepi előadás Tolstoj születésének századik évfordulóján. Bevezető előadást tart Gál Gábor. Napilélet 24. szám. A. Sorozatszám 232.)

Péntek: Te csak pipálj Ladányi. (Bérlés-szünetben. Ünnepi előadás Csathó Kálmán írói működésének 25-ik évfordulóján. Sorozatszám 233.)

Szombat d. u. fél 4-kor: Bánk bán. (Ifjú sági előadás, nagyon olcsó helyárrakkal. Poór Lili. Szentgyörgyi István, dr. Janovics Jenő föllépésével. Előadó tanár: Pálfi Márton. Ssz. 234.)

Szombat este 8 órakor: dr. Szabó Juci. (Esti előadás mozi-helyárrakkal.)

Szombat éjjel 11 órakor: A világ anyja. (Az amerikai zsidó színház vendégjátéka, az amerikai Duse: Anna Jacobovici föllépésével. Bérlés-szünetben. Premiére-helyárrakkal. Sorozatszám: 236.)

Vasárnap d. u. fél 3 órakor: Csizmadia, mint kísértet. (Népszínmű-előadás. Szentgyörgyi István föllépésével. Mozi-helyárrakkal: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Ssz. 237.)

Vasárnap d. u. fél 6 órakor: A tanítónő. (Földessy Ilona vendégjátékával. Rendes helyárrakkal. Szentgyörgyi István föllépésével. Ssz. 238.)

Vasárnap este 9 órakor: Pénz szerelem és nyomorúság. (Az amerikai zsidó színház második vendégjátéka. Premiére-helyárrakkal Ssz. 239.)

Hétfő: Elhört a hegedű. (Operett-ujdonság, bérlés-szünetben. Karacsonyi Ilivel, Betegh Bóbivel. Sorozatszám: 240.)

Kedd: Az utolsó Verebely-lány.

A Magyar Színház mozi-műsora:

Szerdán délután fél 4 és fél 6 órakor: Leányosors.

Csütörtök délután fél 4 és fél 6 órakor: Leányosors.

Pénteken délután fél 4 és fél 6 órakor: (utoljára) Leányosors.

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Szerda: Műsorváltozás folytán az Alarcosbál helyett: Trubadur, Heltay Idának és Emil Marinescuak, a bukaresti Opera tenoristájának felépésével.

Péntek: Aida, Heltay Idával és Emil Marinescuval.

Szombat: Napkeleti királykisasszony.

Vasárnap délután: Manon.
Vasárnap este: Napkeleti királykisasszony.

A színháziroda közleményei:

Darabváltozás! A premiér-bérlők és B. bérlők szives figyelmébe! Minthogy szombat estére a Végre egy uriaszony bemutatásának volt hirdetve premiér-bérlésben, viszont a premiér-bérlők óriási többsége szeretné ugyanazon az estén 11 órakor kezdődő amerikai jiddis-színház előadását megnézni, az igazgatóság készségesen engedve a bérlők óhájának, a Végre egy uriaszony premiér-jét a jövő hét szerdai estéjére halasztja.

el. Így tehát későbbre marad a Végre egy uriaszony hétfői második előadása is. Szombaton este 8 órakor a régen nem adott dr. Szabó Juci fog szíre kerülni és pedig bérlésen kívül, (hogy a bérlő közönségének alkalma lehessen a nagyszerű zsidó színházulaton este 11-kor megnézni. A dr. Szabó Juci este 8 órakor kezdődő előadását nagyon olcsó, ugynevezett mozi-helyárrakkal tartják meg. Páholy 5 személyre 250 lej, zöllye a legelső sorban 50 lej, legokosabb jegy 10 lej.

Ma este: Trónörökös — a Habsburg császári család tragédiája. Izgalmas és véres képek keretében fog ma este a színházon megelvénedni Rudolf trónörökös és Vicsera Mária hires szerelmi tragédiája. A Trónörököst adják t. i. Poór Lilivel, Székelyhidy Adriennel, Balázs Samuval, Olasz Lajossal, Toth Elekkel, Mihályival, Kemény Laciával a főszerepekben.

Tolstoj emlékünnepe. A csütörtöki estét a Tolstoj emlékünnepek szenteli a színház. A nagy orosz író születésének 100-ik évfordulóját fogják megünnepelni az Elő holttest reprijével. Bevezető előadást Gál Gábor tart.

Az Erdélyi Keren Hajjeszód nagyevű vendégének, Dr. Abeles Ottó, a Wiener Morgenzeitung v. fő-szerkesztőjének művel:

Die Genesung

Költemények. Ára kötve 60 lej.

Besuch in Erez Israel

A szerző legutóbbi palesztinai tanulmányútjának leírása. Ára kötve 62 lej.

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

Rádiózik? Jár operába?

akkor nem nélkülözheti a legújabb Operaismertetőt

Az opera és zeneirodalom remekműveit kimerítően ismerteti és nagyszámú kottapéldánnyal illusztrálja.

Eddig megjelent:

Gounod: Faust	ára 34.—
Wagner: Lohengrin	" 34.—
Bizet: Carmen	" 34.—
Verdi: Aida	" 34.—
Puccini: Turandot	" 34.—
Erkel: Bánk bán	" 34.—
Mozart: Figaro lakodalma	" 68.—
Poldini: Farsangi lakodalom	" 34.—
Leoncavallo: Bajazzók	" 34.—
Thomas: Mignon	" 34.—
Erkel: Hunyadi László	" 34.—
Puccini: Tosca	" 34.—

Kaphatók az UJ KELET könyvosztályában.

Mindennap reggel és este frissen fejt

tehéntej és csecsemőtej

(állandóan egy tehéntől fejtve)

Kapható:

Schwartz Ignác néni

Calea Decebal (v. Adolf-ut) 36.

A fejésnél masgiach: Farkas Manó

Herc

A zsidó

giának

valahol

zsidó

lőlik, ha

érvényes

gondolat

megnyit

hogy Kol

szinjászás

hogy jóked

hosszu,

hogy sziv

hány óra

élet egy

a zsidó bü

ságait, a z

ből fakadt

e szeretet

A „Herc

dag zsidó

sem akar

füvaros fa

értés, buzg

Am ezutta

hanem a j

A rendez

helyesen va

vet kezdés

réteg gond

Kolozsváro

modik, jidd

kaltabb szí

iramot, élj

na, mert biz

temreméltó

tus, ami ez

Telefon

Kérem szives

Postai k

20% en

Hercele mejichesz

A zsidó néplelek friss lüktetését, energiájának kiapadhatatlanságát jelenti, ha valahol zsidó színészet próbálkozik, fejlik, ha mimelőképességek felszínre és érvényesülésre törekednek, ha a zsidó gondolat és érzésvilág színpadon akar megnyilatkozni. Örvendetes jelenség, hogy Kolozsváron a fiatal képességek színjátszás céljából összerogdáltak, hogy jókedvvel és szívesen vállalkoztak hosszú, nagy szerepek betanulására, hogy szívvel csinálják a dolgukat. Néhány óra leforgása alatt a zsidó családi élet egy érdekes vonalát mutatták be: a zsidó büszkeséget, a büszkeség fonák-ságait, a zsidó humor, a humor mélyből fakadt fájdalmát, a zsidó szeretetet, a szeretet áldozatkész odaadását.

A „Hercele Mejichesz” témája a gazdag zsidó körül forog, aki persze sehogya sem akar sógorságba kerülni a szegény fuvaros családjával. Sok intrika, félreértés, buzgó sugdolás után: hapy end. Am ezuttal nem a darabon van a súly, hanem a játékon.

A rendező Dr. Márk Hillel nagyon helyesen választotta meg ezt a színművet kezdésnek. Ez ugyanis közel áll ama réteg gondolat és érzésvilágához, amely Kolozsváron jiddisül beszél, jiddisül álmodik, jiddisül sirja panaszait. Komplikáltabb szindarabbal megindítani az iramot, célját tévesztett dolog lett volna, mert bizonyára megakaszt sok figyelmreméltó ambíciót, de így a kontaktus, ami ezen az estén a zsidó műked-

velők és a szépszámú közönség között létrejött, indíték lesz új és komplikáltabb darabok kihozására.

A gárda tagjai közül első helyen kell megemlíteni Izrael Henriket, akit zsidó rendezvényekből régebről ismerünk. A szegény családfőt játszotta erőteljesen, természetesen és átértetten: művészies-séggel. Mellette és körülötte nagyon él-

vezetes volt Lax Rózsi zsembe, lármás mostohája, Mandula Elvira mint a fuvaros leánya kedves és megható volt. Fínomsága különösen éneklő jelenéseiben érvényesült. Lax Ilonka kedves kómi-kumával, Goldstein Szérén, aki egy rab-bi leányát adta, nemes egyszerűségével hozott ki érdekes hatásokat. Nagyon jól beletalálta szerepébe magát Mózes

Zseni, aki a gazdag, származására büszke, pókinendi asszonyt játszotta. A férfi szereplők közül Szegall Dov, Bergfeld Izso és Weil Arnold sok ambícióval és képességgel állottak meg helyeiket.

Pompás volt az összejáték. A közönség számos esetben nyílt tapssal ismerte el a jiddis színészet kolozsvári jogosságát. (sz. t.)

Az utolsó héten százket fegyveres támadás volt és négy embert gyilkoltak meg nyílt uccán Chicagóban

London, január 22. Chikagói jelentés szerint a rendőrség erélyes kézzel fogott hozzá a közbiztonság helyreállításához és a világváros bűnbarlangjainak megtisztításához. Tegnap éjszaka nagy arányú razzia volt Chikagóban 750 de-

tektív és rendőr részvételével, melynek eredményeként 3000 embert vettek őrizetbe.

Chikagóban végre a rendőrség is elérkezettnek látta az időt, hogy a legnagyobb komolysággal lásson hozzá a le-

hetetlen közbiztonsági állapotok megszüntetéséhez, mert a helyzet már teljesen tarthatatlan volt. A legutóbb elmúlt héten 102 fegyveres támadás történt Chikagóban és 4 gyilkosság nyílt uccán, fényes nappal.

Amannullah visszavonta lemondását és rövidesen Kabul ellen vonul szervezés alatt álló csapatával

London, január 22. A kabuli angol követség jelentést küldött az afgán helyze-tről a külügyminisztériumnak. A jelentés kiemeli, hogy Afganisztában a helyzet még egyáltalán nem tisztázott és nem mult el a polgárháború újabb fel-lángolásának veszedelem. Baei Sakao, az új emir nem bírja az összes törzsek bizalmát. Kabulban egyelőre nem bá-rátságos a hangulat az idegenekkel szemben, de újabb polgárháború esetén ismételt számolni kell a hangulat meg-változásával. Az angol követ jelenti kor-mányának, hogy mindenesetre a végső-kig kitart Kabulban.

Az új emir Amannullah összes reform-jait hatályon kívül helyezte és vissza-állította a mohamedán vallás teljes ural-mát a törvénykezésben.

Kandabari jelentés szerint Amannul-lah visszavonta lemondását és újra af-gán királlyá kiáltotta ki magát.

Berlin, január 22. Moszkvai jelentés szerint az afgán határ mentén nagy-arányú csapatösszevonások történtek. Amannullah zsoldos hadseregének szerve-zését már megkezdte s hadai élén talán már a legközelebbi hetekben Kabul el-len vonul, hogy az uralmat Afganisztán

felett visszazerezze. Az angol lapok ka-buli levelezői arról adnak hírt, hogy a megszüntetett francia iskola vagyonát le-foglalták. Attól tartanak, hogy az euró-paiak összes iskolái hasonló sorsra jut-nak. Kabulban kisebb fosztogatásoktól el-tekintve, aránylag nyugalom uralkodik. A kereskedelem pang s emiatt a keres-kedők körében nagy az elégedetlenség.

Konstantinápoly, január 22. Irakon át érkezt hírek szerint az afgán helyzet-ben rövidesen meglepő fordulatot vár-nak. Hír van arról, hogy a felkelő esa-patokat felosztatják.

Villani párisi magyar követ Magyarország nevében üdvözölte a francia „Argut“-díjjal kitüntetett dr. Bródy Károlyt,

akit a numerusz klauzus miatt nem vettek fel egyetlen magyar egyetemre sem. A kolozsvári származású fiatal orvos karrierje

Budapest, január 22. Röviden jelentet-te az Uj Kelet, hogy a kolozsvári származású dr. Bródy Károlyt, a Francia-országban élő zsidó orvost a párisi orvosi akadémia, december hó végén meg-tartott nagygyűlésen az 1928-ik évi nagy Argut-díjjal tüntette ki „A gümőkóros hashártyagyulladás újabb felfogása s ke-zelése” című értekezéseért. A francia orvosi akadémia, amely külön ülésében ad-ta át a nagyjelentőségű orvosi díjat a 32-estendős zsidó tudósnak, egyben fel-kérte őt, hogy ebben az évben Párisban tartandó nemzetközi orvoskongresszusi-n képviselje ebben a kérdésben a fran-cia orvostudományt.

A kitüntetés alkalmával az egész vi-lágsajtó nagy ünneplésben részesítette a kolozsvári származású zsidó orvost, sőt ez a tragikomikus vonás az egész ün-neplésben. — báró Villani párisi magyar követ is szükségesnek tartotta, hogy disz-magyart öltve jelenen meg az ünnepsé-gen s Magyarország nevében, mint a ma-gyar tudomány egyik reprezentánsát üd-vözölje a fiatal, nagytehetségű orvost.

A követnek azonban az üdvözlése al-kalmával az önértékes Bródy Károly ré-széről egy kevés megleckézetésben is

volt része, amennyiben Bródy Károly dr. kijelentette, hogy zsidósága, illetőleg a Magyarországon érvényben lévő nume-rusz klauzus miatt nem vették fel egyet-len magyarországi egyetemre se s így kényszerült arra, hogy Párisba men-jen orvosi tanulmányai elvégzésére.

Dr. Bródy Károly Párisban meg is szerezte az orvosi doktorátust, ami után rövidesen kitüntetéses tehettségével. Mint ideg orvos, rövidesen a Nizza mel-letti Grasseban lévő idegszatóriumnak lett igazgató-igazgatója, ahol az általa módosított Freud-sisztéma szerint foly-tat bel- és idegyógyászati praxist.

Dr. Bródy Károly a kitüntetése alkal-mával nála jelentkezett egyik újságíró-nak elmondotta, hogy mindig öntula-tos zsidó volt s annak ellenére, hogy Budapesten kijáró eredményt végze-el középiskoláit, a legnagyobb nélkülöz-ések között kellett egyetemi diákeveit eltölteni, mert Párisban alig tudott megélni s Magyarországon élő szüleitől sem várhatott különösebb támogatást.

Fájdalmas szavakkal emlékezett meg arról, hogy a numerusz klauzus miatt volt kénytelen eltávozni Budapestről, — most azonban teljes elégtétellel állapítja

meg, hogy a magyarországi antiszemi-tizmus és numerusz klauzus szellemé sem tud gátat vetni a zsidó ifjúságnak rejlő hatalmas és kivételes tehetségnek.

Dr. Bródy Károlynak felesége is or-vos, aki szintén kolozsvári származású zsidó nő, dr. Klármann Mária-nak hívják és férjével együtt Párisban végzele az orvos-egyetemet. Mindenesetre érdemes újlag leszögezni, hogy amíg Magyar-országban a numerusz klauzus miatt dr. Bródy Károly nem végezhetette el tanul-mányait, addig báró Villani, Magyar-ország párisi kövele a dr. Bródy Károly tiszteletére megtartott ünnepségen Ma-gyarország nevében tartotta üllendónak Bródyt üdvözölni s erről az üdvözlésről jelentést küldeni a külügyminisztérium-nak, amely azt hivatalból megküldte a kultuszminisztériumnak is.

— Román, angol, francia, német, olasz, szláv fordítások, levelek, kérvé-nyek, tudományos, irodalmi és közgaz-dasági cikkek. Másolatok, sokszorosít-ások. Dr. Mandef fordító iroda. Str. Memorandului 9.

Estélyi és báli

francia

divatújdonosságok megérkeztek

Szabó Jenő

női divatkülönlegességek nagyáruházába CLUJ

Telefon 4-79 Telefon

Kérem kirakataim szives megtekintését!!!

Postai küldeményeknél 20% engedmény!

Vegyileg fest, tisztít CZINK, Cluj.

Postai küldeményeknél 20% engedmény!

Simon bácsi „remezt” mond Maniura

Bécs, január 22.

Tíz éve most, hogy törzsvendége vagyok a bécsi Centralkaffének a Taborstrassen, szemben az oly viszontagságos körülmények között megszünt „Wiener Morgenzeitung” szerkesztőségével. Tíz évvel ezelőtt itt ültél fel tanyáját a szerkesztőség bohémvilága, itt főztük ki nagyjából az aznap elkészítendő lap-szám anyagát, mielőtt átmentünk a szerkesztőségbe harcolni a zsidó nép becsületéért. Ennek a közel tízéves küzdelemnek a történetét meg kellene írni valahogy, mert fontos és nagyon tanulságos adaléknak tartanám a közep európai zsidóság történetéhez.

Amióta a Wiener Morgenzeitung megszünt, már csak én magam maradtam vissza, mint aféle hazajáró lelke a német-zsidó napilapnak, a Leopoldstadti kávéház hosszú törzszakasztalán. Emmél az asztalnál kerestem fel a nagy összeomlás utáni években az emigránsok szomorú serege és innen indult ki nem egy összeroppanó zsidó egzisztencia megmentése. Innen lestük gyakran az események fejlődését, amikor a kiéhezett munkanélküliek csapata, vagy az alvilág mindenre elszánt sötét alakjai, a kampókeresztések vezetése alatt, a zsidó negyed utcáin keresztülzúguldozva rombolva, rabolva ordított: Nieder mit den Juden!

Kövüdel az összeomlás után tünt fel először Simi bácsi a Centralkaffében. Egy délutánon láttam, hogy Karl, a főpincér, aki dacára, hogy Voralbergből származott keresztény fiú volt, úgy beszélt jiddisül, akárcsak a legöregebb erdélyi zsidó. Karl egy zömök, jóképű zsidót ajánlott hozzám e szavakkal:

— Das ist der Simi bácsi, auch e jiddis Kind. Er braucht e Ecel!

A zsidó odajött és előadta, hogy baja van a rendőrséggel, mert jogtalanul házalt és az eltoloncolás veszélye fenyegette. Elmondotta erőltetett német-séggel, héber szólásokkal vegyítve még azt

is, hogy Erdélyből származik, aggályos zsidó lélek, aki a fehér terror idejében az antiszemita terror elől menekült Bécs-be.

Nem volt nap, hogy Simi bácsi házalásai vándorútján ne jött volna el a Centralkafféba és ott törzszakasztalunk mellett el ne defilírozott volna.

Megtetszett ez az ember és kezdtem multja és üzleti műveletei iránt érdeklődni. Szeretett hivatkozni azzal, hogy ifjú korában a magyarországi jesivákat járta, de erős a gyanúm, hogy ott is inkább mint a jesivák „mesulachja” tett ki magáért, semmint a foliások mellett. Mégis egy bizonyos ága a jesivai diszciplínáknak, a kabbalának valami köze volt Simi bácsihoz, aki a „gematriákkal”, a betűszámértéknek az adódó alkalmakkal való összeegyeztetésével szívesen foglalkozott.

Az osztrák infláció éveiben Simi bácsi eredménnyel gyümölcsöztette ezt az ügyességét. Alig volt zsidó, aki nem börcézett, vagy nem valutázott volna. Simi bácsi kitűnően ismerte a nyilvános és zughörzék összes kurzusát. Vevői tudták ezt és tőle kérdezték az abban a pillanatban érvényes titkos kurzusokat, amelyek másodpercről-másodpercre változtak. Simi bácsi fölényesen sugta vevője fülében nemcsak a valutát, az értekpapír és kurzusait, hanem egyúttal a „gematriát”, amelynek alapján ajánlja a tranzakciót. Egyszer azonban póruljárt. Egyik délután bekötött fejfel jött a kávéházba. A balszeme alatt néhány kék folt volt árulója a nagy összecsapásnak, amelyben ugylátszik, ő maradt alul.

— Láska kérem főszerkesztő ur, — magyarázta kérdő tekintetemet látva — ez az én honoráriumom. A buta lengyel zsidója félreértelmezte az én jó gematriát, rosszul spekulált és nekem verte be a fejemet.

Később, amikor beállt a stabilizáció.

Simi bácsinak új ötlete támadt. Nyár elején kezdte már a következő zsidó év kalendáriumát a „Luach” kinálni. Ő mint luach-árus is eredeti volt, mert a vevőnek a naptárhoz egy apró misztikus tekerceset adott, amely szép négyzetletes héber betűkkel írott „póratokat” tartalmazott az új zsidó évről. A pórat tulajdonképpen nem más, mint egy ügyesen választott szerencsét jósó, reményre buzdító bibliai mondás, amelynek egyes pontok által kiemelt betűi megadják az illető zsidó évszám értékét. Meséli, hogy egyszer egy csehországi keresztény marhakerskedő 50 csehekoronát nyomott Simi bácsi tenyerébe egy ilyen pórat-tekercesért, amelyet azóta kis zacskóba varrva, amulettként hordoz a mellén.

Egyidő óta Simi bácsi valahogy elűnt. A mult héten egyszer azonban elém topant a kávéházban. Valami izgatottság látszott rajta, mintha nagyon fontos mondni valója lenne.

— Mi baj, Simi bácsi, kérdeztem részt vevően.

— Baj, hála Istennek nem volna semmi, főszerkesztő uram, felelt De már napok óta lesem, mert igen fontos kérdés volna főszerkesztő urhoz. Mindjárt elő is adom. Mit szol Romániához?

— Romániához? Hisz tudja, hogy még mindig gyászban vagyok és mostanában nem igen politizálok.

— Jó, jó uram, de mit szol Maniuhoz? Hisz ön Maniuban? Mert én hiszek benne és ez nagyon fontos. Ugy hiszek Maniuban, mint a szentírásban.

— Na jó és honnan veszi ezt a hitét Simi bácsi, ha szabad kérdeznem?

— Hisz ez az épen, amiről beszélni akarok. Van rá „remez”, hogy Maniuban lehet bízni és kell is bízni.

— Rémez? halljuk!

— Vegye el ő a ceruzáját kérem! Maniura neve a következő betűkből áll: mem, alef, nun, jod, vav. Igaz?

— Igaz.

— Na látja, — folytatta Simi bácsi dalmasan. Ugyanezekből a szavakból áll a héber szó: jeuman is, jod alef, vav, mem, nun. Igaz?

— Igaz.

— Már most „jeuman” annyit jelent: binni kell benne, szavahihető, megbízható... Mit szol hozzá?

Első meglepetésemben nem szoltam semmit, de rövid gondolkodás után felkiáltottam:

— Pardon Simi bácsi, nem gílt. Én úgy tudom, hogy a „jeuman” szó „chaszér”, vagyis vav nélkül íródik és ezzel összeomlik az ön egész rémez-kártyavára.

— Bocsanat, — vágja vissza Simi bácsi hevesen, mint aki életét látja veszélyben forogni. Sajnos, azokhoz az emberekhez tartozik, akik mindent felületesen, könnyelműen vesznek az életben. Én úgy tanultam tanítómestereimtől, nyugodjék a Paradicsomban, hogy a pontosság kedvéért és félreértések elkerülése végett lehetőleg „mólé”, vagyis a magánhangzók külön megjelölésével kell írni. Ezért tettem én a vav betűt.

Legújabb részletek
Konyha-butorok részlet fizetésre
is kaphatók
Klein Dávid
asztalosműhelyben, — Cluj,
Timár-u. 1. szám (Hétköznap délután)

Félenken hoztam elő a másik jelenléte-
tésemet.

— A jeuman szóban a mem betűnek dagase, pontja van, tehát voltaképpen a szóban két mem foglaltatik.

Résztevevőn világosított fel Simi bácsi:

— Hisz épen ez a mély, kabalisztikus titka ennek a rémeznek. Az erősítő pont a mem betűben, amely Maniura nevének első helyén áll, arra mutat, hogy erősen, duplán kell binni ígéréteinek.

Megadtam magam.

De Simi bácsi nem látgított. Megkért, hogy az ő világraszóló felfedezését írjam meg egy romániai zsidó újságban. Megígértem és imé beváltom ígéréteimet.

Jakob Krauss.

Február másodikán lesz a „Haggibbor” bálja

Kolozsvár zsidó társadalmi valóság-
gal megmozdult arra a hírre, hogy a Haggibbor ebben az évben álarcos, jelmezes táncestélyt rendez. Hosszu idő óta ez az első zsidó táncmulatság és kétségtelen, hogy ép a Haggibbor a legalkalmasabb eből a szempontból is a zsidó társadalmi élet egységének megnyilvánítására. A Metropol összes helyiségeiben február 2-án, szombaton este fog lezajlani a szezon legnagyobb bálja, amelyre már hatalmas előkészületek történtek. A bálrendezés, amelynek tagjai Kolozsvár zsidó társadalmának legkiválóbbjai és a Haggibbor agitációsáról ismert vigalmi bizottsága, a mai naptól fogva állandó permanenciában van. A meghívók kiküldését is megkezdtek már és e hét folyamán az mindenki meg is fogja kapni. Ha mégis valaki a lázas munka során kimaradt volna a meghívottak névsorából, úgy ne sértődjék meg, hanem forduljon a bálrendezéshez (telefon 865), amely minden este 7-től 8-ig külön is ülést tart, és igényt azonnal ki fogják elégíteni. A bál egyébként szenzációs modern ujjítások jegyében fog lezajlani, két zenekar (cigány és jazz) fogja szolgáltatni a zenét és különböző versenyek élénkítik majd a hangulatot.

Tekintettel arra, hogy a bál jövedelme az egyesület sportprogramjainak megvalósítását teszi lehetővé, megvagyunk győződve, hogy Kolozsvár áldozatkész zsidó közönsége megváltja jegyét a Haggibbor bálra és kétségtelen, hogy semmiesetre sem fogja ezt megbánni, mert a nemes cél támogatásán kívül kitűnően is fog mulatni.

A bolygó zsidó

Eugen Sue világhírű regénye két hatalmas kötetben — **400 lejért** kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

DVAKODJATOK ES VEDEKEZZETEK BELÉLEGEZVE A VALDA PASTILLÁK

PERTÖLTENÍTŐ EMANÁTIÓT HELYEN, BELÉLEGEZÉS ÁLTAL KÖZVETLEN MÓDON VANNAK A LEGZÓ SZERVEKRE

A TOROKPÁLYÁK, ASTMA, MEGHÜLÉS ES NÁTHÁK MINDEG MÉRŐSŐRÖSÖN ELKERÜLHETŐK EZEM KITÜNŐ ANTISEPTIKUS SZER ALTAL

MINDEG LÉGVEN KEZNÉL EGY DOBOZ **VALDA PASTILLA**

A DOBOZ 100 C-SIMILJE KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERKÉZLETBEN

„UNIO” vegyileg fest, tisztít, Cluj.

Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan szállítunk.

Az új
kénys

Bírói e

(Bucuresti)
Uj Kelet tud
készítési bizo
egységesített
szövegezéséve
megvan anna
ben a parlam
gyalásra. A
munka a leg
jogi alapelve
lan kihatással
életére. A ja
kezései a ken
bejegyzésre,
alapítására é
lyozására vor

Ke

A kereskede
tetgben a tör
mintára bevé
jelmi regisztr
vénysszék mel
örzése alatt á
terbe bevezeti
közösses
csak azt fogja
regisztrál
iz. A kereske
mezőgazdaság
reskedelmi ka
iratkoznak a
jes részletes
lyen adatokra
jegyzésénél, i
Ezzel kapcsol
rendsabályok
verseny ellen.
vénynek, hogy
tefelével Román
felelősségű
(Gasellshaft m

Bármilyen
csak a regiszte
tekint a törvé
személyiségnek
egyes cégek m
bíró fogja elle
ságotól ezen
törvénytörvény
is. Az alakulá
gyelmet tansu
imán és hivat
az aporkok re
kivül a javasla
kereskedelmi

DEVIZAI

Zürich	---
New York	---
London	---
Páris	---
Milano	---
Prága	---
Budapest	---
Belgrád	---
Bukarest	---
Varsó	---
Bécs	---
Berlin	---

Közgazdaság

Az új kereskedelmi kódex visszaállítja a kényszerregyeszségi eljárást és bevezeti a korlátolt felelősségű vállalatokat

Bírói ellenőrzés alá kerül a kereskedelmi vállalatok alapítása

(Bucuresti-Bukarest, január 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A törvényszerkesztési bizottság közlekedésről elkészül az egyesített kereskedelmi kódex meg- szövegezésével és minden valószínűsége megvan annak, hogy a javaslat még eh- ben a parlamenti ülészakban kerül tár- gyalásra. A hatalmas és évek óta folyó munka a lemodernőbb kereskedelmi és jogi alapelveken épült fel és beláthatat- lan kihatással lesz az ország gazdasági életére. A javaslat predomináns rendelkezései a kereskedelmi hitelre, a cég- bejegyzésre, a kereskedelmi vállalatok alapítására és a biztosítási üzlet szabá- lyozására vonatkoznak.

Kereskedelmi cégek alapítása

A kereskedelmi hitel biztosítása tekintetében a törvénytervezet német és olasz mintára bevezeti a nyilvános kereske- delmi regisztert, amelyet minden tör- vénysszék mellett egy külön hivatal ellen- őrzése alatt állítanak fel. Ebbe a regisz- terbe bevezetik az egyes cégekre vonat-kozó összes adatokat. Kereskedőknek csak azt fogják tekinteni, aki ebben a regiszterben szerepel és kereskedelmet üz. A kereskedelmi szervezetre szoruló mezőgazdasági és iparvállalatok is ke- reskedelmi karaktert kaphatnak, ha be- iratkoznak a regiszterbe. A törvény tel- jes részletességgel körülírja, hogy mi- lyen adatokra van szükség a cégek be- jegyzésénél, illetve mi ennek a feltétele. Ezzel kapcsolatban a javaslat szigorú rendszabályokat ír elő a tisztességtelen verseny ellen. Érdekes újítás lesz a tör- vénynek, hogy bevezeti a Bukovina kivé- telével Romániában ismeretlen korlátolt felelősségű kereskedelmi vállalatokat (Gesellschaft mit beschränkter Haftung).

A kereskedelmi ügyletek szabályozása

Bármilyen kereskedelmi vállalatot csak a regiszterbe történt bejegyzés után tekint a törvény megalakultnak és jogi személyiségnek, ami az jelenti, hogy az egyes cégek megalakulását a céghivatali bíró fogja ellenőrizni, a részvénytársasá- goktól ezenkívül megkövetelik még a törvénytörvények autorizációját is, mint most is. Az alakulásnál a törvény különös fig- yelmet tanúsít a természetbeni aport iránt és hivatalból szakértőket küld ki az aportok realis felértékelésére. Ezen- kívül a javaslat szabályozza az összes kereskedelmi ügyleteket, mint például

az adás-vételt, képviselet, bizomány, ju- talék, letét, folyószámla, report stb.

Biztosítási és banküzletek

Ugyancsak szabályozza az új kereske- delmi törvénykönyv a biztosítási üzlete- ket is, az alapítástól a működésen át egé- szen a likvidálásig. A törvény értelmé- ben csak részvénytársasági és közös- nősségi alapon működő biztosítók fog- nak működési engedélyt kaphatni. Külön fejezet foglalkozik a közraktárakban el- helyezett árukkal, a bankbetétekkel, a bankhitelek nyitásával és az ilymódon tör- ténő fizetésekről, amely kérdéseket kivé- tel nélkül az olasz jog alapján szabályoz- zák. A törvény harmadik könyve a hitel- levelek, részvények, kötvények és egyéb értékpapírok kérdését tárgyalja olasz rendszerrel, míg a csekkek és a váltó jogi szabályozásánál a háagai egyezményf- tette magáévá a törvényszerkesztő bizott- ság. A negyedik könyv a moratórium előírásával, illetve a kényszerregyeszség és esődeljárás szabályozásával foglal- kozik.

Leszállítják a csődeljárásnál fizetendő állami illetéket. Bukarestből jelentik: A nagykereskedők intervenciójára a buka- resti kereskedelmi és iparkamara eljár- az igazságügyminiszteriumnál, hogy szállítsa le a bruttó esődtömegvagyon után járó állami illetéket, amely a ke- reskedelmi törvénykönyv 969-ik szaka- szának módosítása előtt 3 százalék volt, a módosítás folytán pedig maximálisan 20 százalékra, erre az évre kivételesen 10 százalékra emelkedett, ami igen ér- zékeny kivonatot csökkenti a hitelezők egyezségi kótvóját. A kamara még azt is kérte, hogy az állam tegyen különb- séget a likvidációs esőd és a megegye- zéses esőd között, mert az utóbbi eset- ben az állami illeték 1 millió összegig 3, egymilliónál nagyobb értékű tömegva- gyonnál pedig 1,5 százaléknál nagyobb- nak nem volna szabad lennie. Madgearu miniszter megígérte, hogy a kérdést ta- nulmányozni fogja és rövidesen tör- vényjavaslatot készít, amely honorálni fogja a hitelezők kívánságát.

Véglegesen rendezik a Románia és Magyarország közötti függőkérdéseket. A békeszerződés alkalmazásából folyó román-magyar függőkérdések végleges likvidására a napokban Budapesten újabb konferenciára ülnek össze a két

állam delegátusai. Románia részéről a bizottság tagjai a következők: dr. Egyri Gergely biharmegyei szenátor, nagyvá- radi polgármester, dr. Socol Aurél ko- lozsvári képviselő és Modolea Jon bel- ügyminiszteri vezérigazgató. Az elvben már létrejött megegyezések realizálásán kívül, amelyek főképpen az állami, me- gyei és községi vagyonoknak az új ha- tároknak megfelelő elosztására vonat- koznak, a konferencia döntést fog hozni a megszállás idején Budapestre mene- kitett magánkézben volt értékek és ér- tékpapírok visszahozatala és a tulajdono- sok részére történő visszaszámzatatása kérdésében. A konferencia egyik legfon- tosabb kérdése az erdélyi árvízsekeknel árvaalapjainak visszahozatala, amelye- ket annakidején a gyügyesek Budapestre vittek. A terjedelmes anyagra való te- kintettel a tárgyalások valószínűleg több hétig fognak tartani.

No. 51—1929.

Árverési hirdetmény.

Alólirott közjegyző közbenjövetele mellett, késedelmes vevő terhére nyil- vános árverésen el fognak adatni külön- böző textilárúk, u. m. férfi és női szöve- tek, selymek, szőnyegek, vásznak, ze- firek, paplanok stb. 398.135 lej értékben és kikiáltási áron, de kikiáltási áron alul is, tételenként, 1929. év január hó 28, 29, 30 és 31, február hó 1 és 4. nap- jain, mindenkor d. u. 3 órai kezdettel Clujon, Uránia palotában, textil üzlet, sarok. A vevő a vételárat és 2 1/2 száza- lék illetéket azonnal készpénzben köte- les kifizetni.

Dr. Ioan Pordea
notar public.

Utazó urak! Hotel Park

(vis a vis gara Satu-Mare)

Restaurant Ratz **המטבח** kitchin
házi koszt, gyors és
figyelmess kiszol. ádás. Garantiált főreg-
mentes **szobák kaphatók**

Eladó Clujon árverés útján:

1. Három emeletes modern, új bér- palota a város központjában (Str. Re- gina Maria 36), évi egymillió lej jöve- delemmel.

2. Nyomda és zinkográfia komplett be rendezéssel üzemképes állapotban, a leg modernebb gyorssajtó, szedő, hajtógató és könyvkötészeti gépekkel és irodai berendezéssel.

3. Körülbelül 3000 kgr. csomagolópa- pirnak megfelelő nyomtatvány.

Mindezen tárgyak a Viata cég és Ia- cob B. Sima esődtömegének tulajdonát képezik és árverésre kerülnek. A reflek- tánsok zárt ajánlatot nyújthatnak be dr. Ioan Pordea közjegyzőnél Cluj, Str. Re- gina Maria 18 sz. 10 százalék óvadék lefizetése mellett 1929. február 15 d. e. 11 óráig, amikor is szóbeli ajánlatokkal folytatódik az árverés.

Részletes felvilágosítás és az árverési feltételek a fennnevezett közjegyzőnél és alólirott esődtömeg gondnoknál kap- ható.

Dr. Petru Metes ügyvéd
Cluj, Strada Regina Maria 47.

Most már megveheti! Wells Nagy Világtörténete

Wells Nagy Világtörténete az egyedül modern világtörténet, amely nem a história hagyományos elvel szerint íródott, hanem olyan megfontolásból indul ki és olyan szempontokat érint, amelyek minden eddigi könyvből hiányoznak s amelyek ismeretére mindenkinek szüksége van. Nem birodalmakat és harcokat, hanem népeket és tömegeket vázol, az Ember útját az ősembertől a civilizált emberig. A szöveget sok szép illusztráció, térkép- és grafikonmelletti teszi szemléltetővé. Wells Nagy Világtörténete ezzel a kötéttel az egész emberiség s az egész emberi kultúra egyetemes történetévé szélesedett.

Leszállított áron havi 200 leies
részletfizetésre az eddigi 2200 lei helyett 1100 lei. Utánvételt 10% engedmény, előre fizetve bérmentve 950 lei.
Slessen! Töltse ki ezt a szelvényt és azonnal küldje be:

T. LEPAGE könyvkereskedés Cluj-Kolozsvár.

Megrendelem Wells Nagy Világtörténetet egészvászon díszkötésben 1100 lei leszá- lított áron. Kérem utánvételt 10% engedménnyel. Egyidejűleg beküldtem 960 lejt és kérem portmentesen. Havi részletekben fizetem, a küldéskor az első részlet utánveendő, a többi minden hó elsőjén esedékes 200 leies részletben határidővesztés terhe mellett, tulajdonjoguk fenntartásával.

Kelt: _____ hó _____ n. Aláírás _____
Pontos cím: _____

TÖZSDE

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárjat						
		Zürich	3215—3216						
Newyork	166—167	520	520	255860	16630	57350	71190	3880	—
London	806—807	252187	252187	12410	807	2781	345287	16393	495
Páris	653—654	2 3250	2032	—	651	2241	2782	13265	39087
Milano	874—875	212125	2721	13385	873	3001	3725	17687	52325
Prága	492—493	153850	153850	—	493	1697	2106	—	296
Budapest	2902—2905	96750	90750	—	29	—	12409	56925	—
Belgrád	—	913	913	—	292	1007	1249	5933	176
Bukarest	—	31125	342	1542	—	34450	42737	2032	60
Varsó	—	5820	5820	—	1815	6430	7980	37887	—
Bécs	2340—2342	7367	7305	—	2340	8056	—	47477	—
Berlin	3965—3968	12356	12356	—	3975	13627	16914	80320	—

Száz lej árfolyama: (utó) Zürich 312, Páris —, Budapest 34450, Bécs 42737, Prága 2032

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Hugomnak,
intelligens, finom-
lelkű, vallásos ur-
leány, kétszáz-
ezzer lej hozomány és
kelengyével, kere-
40 éven felüli meg-
felelő élettársat. —
Lenet elvált vagy
özvegy is. Gyer-
mek nem akadály.
Komoly ajánlatok
„Szerény” jellegre
a kiadóhivatalba
küldetnek.

Egy jobb családból
való urleány megfelelő
iskolai képzettséggel,
pénztári vagy kezdő
irodai munkát vállal.
Cím a kiadóban.

Órakovnyelést vállal
nagyvállalat főkönyve-
lője. Cím a kiadóban.

Keresek egy külön-
bejárati butorozott
szobát a központban.
Cím: Cartea Romá-
nească C. Dorobanți-
lor 14—16.

A tg.-mureji lar.
Hitközségnek jókarban
levő pászkagépek na-
gyon olcsó árban el-
adók Bővebbet lsr.
Hitközség Tg.-Mureş.

Keresünk a belváros
közeliében egy szoba-
konyhát, esetleg két
szobát. Cím a kiadóban

Hotel „Terülj asztalkám“

Írta: CATHERINA GODWIN,

... Feltehető volt, hogy a pénztárca tulajdonosa legkésőbb ebédidőig észreveszi a veszteséget — talán számlát akar majd fizetni — ime a pénze eltűnt! ... Bizonyára valami gazdag külföldi, aki magas díjat tűz ki és veszteségét rendkívüli kiadásokkal megplakátokkal fogja kikürtölni.

A régimódi kis emberke akkor talán jelentkezik majd, mint megtaláló. Elmondja, hogy a tárcát átadta egy kocskáruhájú, középkorú, középnyagás urnak, aki aktatáskát hordott — hálisten ebben a milliós városban épen elég kocskáruhájú ur szaladgál aktatáskával. És vajon közülök melyik utasítana vissza egy ilyen váratlan bejelenséget, ha valami nagy üzlet utáni hajszája közepette, a véletlen valósággal ráerősokolná?

Már negyed egyet ütött az egyik toronyóra! Ij. Strauss ur csak hadd várjon! Ij. Strauss ur úgy is csak alkudozni akar, azt állítva, hogy a kézelőgombok szafírjai homályosak, rosszul csiszoltak és kicsinyek. Ij. Strauss urnak mindig minden kicsiny, homályos és rosszul esiszolt, amikor vásárol, és minden nagy, tüzes és valódi, amikor elad! Ilyen volt ij. Strauss ur, ilyen Sin ur — ilyen az élet!

Az a vagyunka azonban, melyet Sin ur kalapáló szíve felett hordozott, az aztán valódi volt! Egy csapásra fordított egyet a sorsán — kezébe nyomta a kormányzópalcát az idő fölött!

Csak úgy robbogtak már a gyorsvonatok és berretek a repülőgépek a kalmár agyában, — egyszerűen menekült a messzeségbe és lendült a magasságba.

De a menekülésben végül is kifogyott a lélegzete és betért egy hotel éttermébe, ahol idegenek között ő maga is az idegen játszhatta.

Ah — milyen jól esett megpihenni és elgondolni, hogy ettől az órától fogva minden sietség céltalan!

Milyen jól esett az állapot gusztálni és a legdrágábbat kiszemelni, mert hiszen most már nem a legolcsóbb volt a trümpf.

Sin ur azonban meggondoltan választott, kis csirkefogók azok, akiket azért esznek nyakon, mert a friss zsákmányból dinom-dánomot csapnak.

Elrejtve a függöny mögött, kényelmesen kérodzott és nézegette, hogy sietnek odakina az emberek.

Nagyot lélegzett és hátradőlt — volt ideje. Különös, gazdag, fölemelő érzés.

Tüzelő arcát egy képeslappal hűsítette. Futva lapozgatott benne — ahá... ime a dollárfejedelmek arcképei, az egyik gyufaárusként kezdte, a másik mint lakatosinas. Jon Sin pedig lítes fiu volt kölyökkorában a „Három sisakhoz“ címzett fogadóban. Ki tudja — és itt erőlyesen kezdett rágni — milyen karriér áll előtte!

Egyelőre egy pohár habzó sör mellett akarta kívánni, hogy miként fejlődnek az események...

Ha az újságok még oly hangosan is kiáltják világgá a veszteséget, ha a jutalomdíj még oly magas is — egy bizonyos. John Sin nem adja többé ki, amit talált.

Egyáltalában, ki mondja, hogy azt a sok pénzt becsületesen szerezték és hogy a vesztes valamilyen okból nem fél-e feljelentést tenni? ... De az is le-

het, hogy kitartó küzködéssel külföldön gyűjtötte össze a vagyont és fáradhatatlanul üldözi majd azt, akit nem illet meg... Hogy hogy nem illet meg?! Hát John Sin nem gürcölt szintén éveken át, tehetett-e róla, hogy eddig nem volt szerencséje? Hogy még Strauss Rózsika kisasszonynak sem kellett, mert nem rendelkezett üzemi tőkével? Dolgozott ő becsületesen — úgy ám! Beesületesen? ... Istenem: ma minden derekas üzletembernek egy kis rablólovagnak kell lennie...

Sin ur hanyagul magához intette a pin cércleányt. Ép ilyen kívánatosan felt volt a szép Rózsika is, aki olyan megközelíthetetlenül trónolt a kasszában.

Szivarját szája szögletébe tolta és a kényes Rózsikára gondolva, kajánul somolygott. Sin ur vágyainak beteljesülése most kezdődik csak! Kéjesen szür-esölő feketéjét a hotel hívös csarnokában, a kényelmes karszékben elmerítve, messzire elnyújtá poros cipőjü fardt lábát — volt ideje várni!

Majd előhuzta a szafírgombokat, próbaképen bedugta őket kaucsukkezébe — nem is rossz! — Tetszett magának az előkelő ékszerrel, most már magának tartja meg őket.

Tetszelgő gondolatainak varázsában látta mint keveri a pincér a tarka liköröket és ámbár feltette volt magában, hogy tiszta fejjel megy el innen, mégis felhajtott két pohár erős, zöld likört.

Jobbjával titokban a pénztárcaát szorongatta, súlyosan és jóllakottan pihent ott — nem akarta bevallani magának mélyseges nyugtalanságát... igen, az egyik gyufaárusként kezdte... ő pedig lítes fiu volt — álmódoszásai közepette szédítő magasságokba röpitette a lift.

III.

A kalmár összerendezte. Kincsét akarja talán megtámadni valaki? Nem, csak a székének ütközött valaki, egy egyetlen pincér, akinek úgy látszik, nem volt nyére a szunyókáló vendég látványa.

— Kutyafej! — indulatoskodott a mérges vendég, majd álmódosan érintve a becses leletet, megnyugodott. Kibotorkált az ajtón és rámeredt a portásfülke melletti órára — már fél öt? Valóban ilyen sokáig aludt volna?

Kellemesebb dologban is lehetett volna része, hogy a várakozás feszültségét enyhítse. — az ördögbe is: a bor és a dupla pálinka okozta ezt!

Cyanakodva sandított ide-oda, első sorban a hirdető táblára: — nem állt ott senki, rendkívüli kiadást sem árultak — be kell várni az estilapot, talán az ismeretlen nem akarja olyan feltűnő módon közlőrré tenni a veszteségét.

Alapjában véve jó volt, hogy odakinn minden szokott medrében folyt tovább — és mégis: a kalmár halározatlanul forgatta kalapját izdadt kezében — voltaképpen kedvére valóbb lett volna, ha már itt lenne a döntés — az ő számára már régen eldőlt az ügy! Erőlyesen végigsimította borotvátlan képét, mintha a sarjadzó szakáll elrejtethné az üldözők pillantásai elől. De ugyan ki jönne rá ebben az óriási városban, hogy épen Sin urnak, a kalmárnak jobb nadrágzsebében van egy talált tárca és abban 30.000 dollár?

Ásított és fejté vakarta — hová men-

jen? Gazdasszonyához, butorozott udvari szobácskájába, a Béder-uccába? Vagy mégis Strauss urhoz? De attól félt, hogy a kívánatos Rózsika kisasszony előtt valahogy elárulja magát. Ugyalászik, a portásnak utjában volt a határozatlan vendég. Miért nézett ilyen szemtelen göggel keresztül rajta ez az alak?

Hah — hogy ha tudná! Sin ur mérgesen, de azért saját becsének tudatában bevágta maga mögött az ajtót. Már is körülfogta a poros mindennap hájszája és larmája.

Határozatlanságában megállt egy mozi piros bengáltűzben égő pompája előtt, amely varázslatosan sugározta be reklámját a szürke délutánba. A menybolt elsötétült, zivatar fenyegetett. Sin ur is érezte a vihar előtti fülledtséget, az események megérték már a kitörésre.

Miért ne használna ki ennek a mozinak védő homályát az estilapok megjelenéséig? Hadd lássuk, valóban olyan érdekesítő-e a hirdetett szenzációs dráma, hogy elfelejteti-e vele saját filmizü szenzációját.

„Ovakodjunk a zsebtolvajoktól!“ — állt egy táblán. Nos, ő nem lesz olyan

bolond! Azonkívül most páholyülést is megengedhetett magának és e délutáni órákban úgy ült ott egymagában, akár csak egy nagyur.

Poros cipőit a bársonyszéknek vetve, a valóság emberének fölényével szemlélte a tarka játékot.

Ámbátor hajlott rá, hogy kigunyolia e film regényességét, mégis érezte, hogy mint ragadják meg az izgalmas jelenetek és hogy lassan ébredzik benne a kalandvágy. Önkéntelenül azonosítant kezdte magát a lepedő üldözött hőssel; a vakmerő gazfickó pártjára állt, aki a legmerészebb fogásokat találta ki, hogy ellenfelét zsenialis módon legyűrje.

Igen, a kalmárban felébredt a vágy egy új, magasabbrendű életforma után. Hiszen ma mindaz hiányzik az életünk-ből, amit szemfényvesztőben ott a lepedőn a tömeg elé tárnak: a nagy jelenet, a színes sors, az élet fokozása és az a regényes varázs, amely Sin urat áthattotta. A titkos diadalézés varázsa, hogy hirtelen kiemelkedett napjainak szürke egyformaságából.

A merész hős képe óriássá nőtt a lepedőn s diadalmasan s parancsolón meredt a nézők tömegére.

... Tulajdonképen miért volt mind-ezideig csak néző?

(Folyt. köv.)

Málnási SICULIA gyógyviz

az összes hasonló gyógyvizek közt a leghatásosabb.

A köhögést, rekedtséget, torok-, gége-hurut (tűnetét) enyhíti. A gyomoréget és nyomást gyökeresen megszünteti. Epebántalmaknál kiváló. — **Kapható mindenütt**

Központi elárusítás: Oradea, Strada Saguna No 17.

Uj utakon

halad a Genius Részvénytársaság, a legmaibb könyvek kiadója

Nem ingyen

hirdeti és portóban azután téríteti az árat, hanem

vaskos művet

művészies kötésben 160.— lejt fog adni a most nyomás alatt levő új sorozat, az

Uj utakon

Első kiadmánya: **A Szibériai Garnizon** az erdélyi Markovits Rodion európai hírv műve először jelent most meg olyan szép külsőben, amely a korszerű irodalomnak ezt a páratlan művét megilleti.

Megrendelhető: Az UJ KELET könyvosztályában.

A zs

ké

Mióta az u

bőséges arat

sérelmeknek.

jötség a más

den elképzelh

s a reszorú

jegyzik a par

A legtöbb ki

elkövetett nag

lását kéri és

nak teljesítés

ebben a jó ke

sokan, akik e

hordoztak a

nisztertől a m

jó pozíciót ké

nek a másik

tani az inségt

megetléskzik

A közigyben

vasutat, utat,

hidat, vagy e

getnek a felut

A küldöttse

foratagában

szegény küld

niszterelnökhöz

centrumában

ülteti sorakoz

előtt és a minis

magasságban

tömkeleg tetej

randumukat.

borelését sárg

szivfacsaró l

koay kis men

mit kért Rom

amikor, igazán

és kéregetésne

esidő menélt

zsidó diákság

egyetemén.

Kibuggyan a

ha erről a men

jutottunk, hov

életünk remény

már kérti sem

minden alkotm

rint annyira te

sem volna szab

morandum sz

meiszete a mi

számlálhatatlan

el az egymás u

a diákság kultu

sok százezer le

gekből a nagyv

bolások finansz

pázojt és meg

diákság csak n

maga jogos

állami szubvend

venciók az a

utolsó sorban a

verejükéből tev

kettő nem olya

az, hogy a di

számára juttat

diákságot jogsze

hányad, mégis

kell most kérje

és a másik ke

jezete a zsidók

forma elbánsá

ország összes e

tiették szóban és

ban és a külföld

nincs numerusz

kok ugyanazt az

temeken, mint r

diákok pedig

kérnek egyebet,

Mert eddig ez a

merült ki, hogy

engedélyezett p

nyükkedvük sze